

Scinteia tineretului

Anul VII
Nr. 1 (276)
12 pagini — 3 lei
Marti
6 ianuarie
1987

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

Omagiu — Tapiserie de ILEANA BALOTA

URAREA ȚĂRII

Cind ramura luminii innobilează anii,
Și peste țară încă urările sint vii,
Și într-un glas vin muncitorii și țăranii
Să dea binețe, azi, noii Români,

Cind peste lume zăpezile-s mai dese
Și-n albul lor imbracă grădina c-o maramă
Cind griul, pe sub țară, noul său drum își țese
Sărbătorim Femeia ce-i comunist și mamă.

Ca simbol și făclie prin fapta-i înțeleaptă
Ca far ce luminează un sacru viitor
Ea este pentru țară cumpăna cea dreaptă
Dind toată forța minții-ntregului popor.

Lingă Eroul țării, ce-i ideal în toate
Ea luptă ne-nfricată, din anii tinereții
Și ctitorind a României libertate
Purtind făclia păcii, progresului și vieții

Coloană de lumină se-arată peste țară
Și tot ce-i bun Ea țării sortește mai întâi
Pentru că-ntii de toate prin fapta-i exemplară
Destinul țării și-l are căpătii.

Cind ramura luminii innobilează anii,
Cu comunistă eră sintem contemporani.
Vin într-un glas și muncitorii și țăranii
Și spun „Să ne trăiți într-un mulți ani”!

EMILIAN MARCU

IN ACEST NUMĂR :

- DIND GLAS SENTIMENTELOR NOASTRE DE STIMA ȘI PREȚUIRE, SINTEM PURTATORII DE GIND AI INTREGULUI POPOR (PAG. 2)
- CINSTIM PE ÎNTIA FIICA A ȚĂRII, PE ACEEA CE-I E ALături IUBITULUI CONDUCATOR (PAG. 3) ● NOILE DIMENSIUNI ALE CUNOAȘTERII (PAG. 6-7).

A intrat. În tradiția întregului nostru popor, a tuturor fiilor și fiicelor acestui pământ faptul că, la fiecare început de an nou, pe 7 ianuarie, să sărbătorească, cu cele mai alese sentimente de stimă, respect și prețuire, aniversarea zilei de naștere a tovarăsei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de largă reputație internațională. Este, fără doar și poate, o sărbătoare scumpă pentru fiecare dintre noi, o sărbătoare care ne prilejuește alese gânduri de adevărată mândrie patriotică și caldă recunoștință pentru îndelungata și rodnică activitate desfășurată de tovarăsa Elena Ceaușescu în misiunea revoluționară, în conducerea partidului și statului nostru, activitate consacrată cu exemplară dăruire împlinirii marilor idealuri ale poporului, înfloririi și dezvoltării multilaterale a patriei socialiste.

Tinăra generație a țării, asemenea întregului popor, cunoaște îndeaproape și prețuiește în mod deosebit contribuția mare înscornită pe care, cu calitate de membru al Biroului Politic Executiv al Biroului Central al Partidului Comunist Român și prim viceprim-ministru al guvernului — tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu

a avut-o și o are la elaborarea și transpunerea neabătută în practică a mărețelor planuri și programe de dezvoltare a societății socialiste, de perfecționare continuă a activității din toate domeniile, de afirmare tot mai puternică a științei, învățămîntului și culturii românești. Tocmai de aceea, strălucitul său exemplu de pasiune și abnegație revoluționară este în măsură să mobilize-

ze energiile și elanurile creatoare ale tineretului, să le direcționeze spre studiu neîntrerupt și muncă asiduă, spre căutarea și promovarea curajoasă a noului, spre manifestarea creatoare a personalității. Desfășurînd o impresionantă activitate de cercetare științifică, îndrumînd cu înaltă competență, în calitate de președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, evoluția și implicarea celor două domenii fundamentale ale progresului societății noastre în strategia generală a dezvoltării multilaterale a patriei, tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a creat o remarcabilă operă ști-

ințifică, cunoscută și apreciată pe toate meridianele, a contribuit în mod esențial la creșterea prestigiului științei românești în lume, impulsivînd totodată ridicarea permanentă a nivelului calitativ al procesului complex de formare, instruire și educare a tinerelor generații, ancorarea tot mai puternică a cercetării științifice în rezolvarea problemelor concrete ale economiei

ample și polyvalente manifestări ale personalității politice și științifice a tovarăsei Elena Ceaușescu pe revoluționarul inflăcărat care și-a consacrat întreaga viață împlinirii celor mai înalte aspirații ale poporului din mijlocul căruia s-a înălțat, pe omul de știință pasionat și responsabil care se conduce în întreaga sa activitate după principiile fundamentale ale umanismului re-

voluționar socialist, după necesitatea subordonării tuturor eforturilor științei și tehnicii intereselor vitale ale omului, ale afirmării și împlinirii neștingherite a acestuia. Tineretul României socialiste este pe deplin conștient de faptul că minunatele condiții de muncă, viață și învățătură, climatul de emulație creatoare în care se formează și se afirmă pe multiple planuri constituie rodul politicii înțelepte, profund umaniste a partidului, materializarea grijii și atenției permanente cu care este înconjurat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, genialul ctitor al noulor noastre destine de libertate și demnitate, de tovarăsa

SUPLIMENT
LITERAR-ARTISTIC

ALEASĂ SĂRBĂTOARE

naționale, ale celorlalte sectoare ale vieții sociale. În același timp, militînd neobosit pentru transpunerea în practică a principiilor politice externe a partidului și statului nostru, pentru utilizarea rezultatelor cunoașterii științifice în scopuri exclusiv constructive, tovarăsa academician doctor inginer Elena Ceaușescu s-a afirmat și se afirmă ca un remarcabil promotor al celor mai nobile idealuri de pace, progres și prosperitate pentru toate popoarele, de înțelegere și colaborare între națiuni, de edificare a unei lumi mai bune și mai drepte pe planeta noastră. Recunoaștem în toate aceste

Acum, în ceas aniversar, cele mai alese gânduri de prețuire și recunoștință, cele mai vibrante sentimente de stimă și respect se îndreaptă firesc, din milioane și milioane de inimi și conștiințe, spre tovarăsa Elena Ceaușescu; sint gândurile și sentimentele care se contopesc în fierbînta urare de noi și strălucite împliniri, de sănătate și viață lungă, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cel mai iubit fiu al națiunii noastre socialiste, pentru binele și prosperitatea întregii țări, pentru fericirea și bunăstarea oamenilor ei.

DÎND GLAS SENTIMENTELOR NOASTRE DE STIMĂ ȘI PREȚUIRE, SÎNTEM PURTĂTORII DE GÎND AI ÎNTREGULUI POPOR

În prag aniversar

Cheia reprezentării personalităților istorice sau contemporane a preocupat deopotrivă pe cei care au minuit condeiul asemeni celor care au dăltuit sau pictat chipul simbolic și de sinteză al epocii pe care au trăit-o.

Și eu, la rindul meu, trăiesc într-o epocă pe care înaintașii au conceput-o iar noi cei prezenți o făurim cu prisosința covenită marilor idealuri naționale.

Epoca mărețelor împliniri ale poporului nostru se constituie, deci, într-o sugestivă frescă de reprezentare a muncii pline de dăruire și patos revoluționar. Iată de ce arta sau creația literară sînt marcate dar, totodată, datorate să reflecte transformările innoitoare ale lumii și societății; artistul este astfel chemat să transfigureze prin propria conștiință datele, faptele, evenimentele, dînd sinteza covenită oamenilor, eroilor.

Ca artist plastic am avut fireasca convingere că e o datorie de onoare să poți să-ți dedici opera acestor oameni minunați care au pus mai presus de toate întreaga lor capacitate creatoare, elanul și forța inteligenței în slujba idealurilor de pace și bunăstare ale poporului pe care îl slujesc.

Nu o dată, preocupările mele și-au găsit cadrul cel mai grăitor în contextul reprezentării sau evocării marilor personalități ale contemporaneității românești și cînd spun aceasta mă gîndesc la minunatul fiu al patriei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și la omul de o excepțională dăruire militant-politică și științifică, tovarășa Elena Ceaușescu.

Compozițiile mele s-au născut ca un simbol al admirației și respectului profund pentru marele om de știință care este tovarășa Elena Ceaușescu și, în aceste zile, gîndurile mele sînt comune întregii obști a plasticienilor, fiecare căutînd forma cea mai grăitoare a operei de artă pe care, cu bună credință, o închinăm luminoasei sale figuri.

Calitățile domniei sale, afirmarea pe plan național și internațional a personalității sale multilaterale, dăruirea de sine, strălucitul exemplu de muncitor neobosit pe atîtea tărîmuri — de la activitatea politică, la cea obștească, de la cea științifică la grija constant arătată culturii și artei — ne fac să ne simțim mîndri că trăim acum și aici, că sîntem contemporani cu una dintre cele mai însemnate personalități ale contemporaneității noastre.

Pentru mine, ca artist, este o șansă unică și totodată un privilegiu de a-mi dăruii întreaga voce cînstirii neamului, istoriei poporului, evocării eroilor, cînstirii contemporanilor.

Mă alătur cu modesta mea profesie gîndind că am o datorie față de generațiile viitoare: crearea unei imagini a acestui azi marcat glorioș de semnul faptei și puterea minții profund novatoare, revoluționare, tuturor celor care încearcă să contureze prin arta lor efigia unei Români contemporane strălucit condusă de un fiu înțelept și iubit al poporului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și în care înflorește o cultură, o artă, o știință și un tip modern de învățămînt, la cîntorirea cărora o contribuție fundamentală a adus tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, căreia îi urăm astăzi, din toată inima, ani mulți, fericite și mari succese pe tărîmul științei pe care o slujește.

EFTIMIE MODALCA
președintele filialei U.A.P. —
Brașov

Tapiserie de ILEANA BALOTA

Prinos de sărbătoare...

Fiica aceasta s-a născut
pentru țară — pămîntul străbun
e adierea supremului adevăr
ce se numește trăire în siguranță;

Fiica aceasta gîndește
cetățile științei pentru coloana
demonității poporului său, de-aceea
știm pacea dimineților noastre
mai acasă ca oricînd;

Pentru fiica aceasta — marile împliniri
ale Patriei sînt nopți și zile topite
în raze, în hora anilor.

De aceea, izvorul de recunoștință,
Întru mulți ani, se îndreaptă
triumfător către prima fiică
a Patriei Române
ELENA CEAUȘESCU...

GEORGE COROBEA

Omagiul nostru

Omagiul nostru-i mindră floare
Sădită din iubire, de popor,
Cu drag o creștem în lumină,
Cu gîndul către Viitor.

Pentru a țării tinerețe,
Fierbinte bate-o inimă de mamă —
Tovarășa Elena Ceaușescu,
Om de partid și cărturar de seamă.

În gînd și faptă cu Eroul Țării,
Dînd vieții rost și temelie,
Noi îi dorim: Mulți ani să ne trăiască!
În glas cu-ntr-o Românie.

IRIMIE STRĂUȚ

Buchete de urări

Lumina arde-n faguri de cuvinte
În limpezirea zilei de ianuar;
Eternitatea timpului fierbinte
Se-oprește pentru-o clipă-n calendar.

Cu gînd curat cu inimile-flori
Venim din toate patru zări române
S-aducem azi buchete de urări
Pentru a țării Fiică, savant de renume.

Ea, om ce luptă-i este viața
Lingă Eroul nostru, pentru viitor
Ne este pildă vie, dimineața,
Și răsărit etern sub tricolor.

Pentru femeia cîntor de istorii
Și mamă bună, dar și cărturar,
Om între oameni, făuritor de glorie
Cald „La mulți ani!” rostim toți în ghenar!

NICOLAE ROTARU

Model de îmbinare a abnegației cu forța morală, a clarviziunii cu un romantic elan creator, a inovației fundamentale proiectată către universalitate cu sentimentul de adîncă responsabilitate față de necesitățile contemporane, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu ne este tuturor o măreață pildă de dăruire pentru progresul și prosperitatea omenirii, pentru o viață demnă închinată aproapei.

Acest moment aniversar, cînd bucuria începutului de an, a speranțelor într-un viitor mercu mai bun se împletește cu voința fermă de a contribui fiecare dintre noi, cît mai deplin, la mersul ascendent al patriei pe minunatele căi trase de Congresul al XIII-lea al partidului este o împrejurare emoționantă aceea de a sărbători ziua de naștere a femeii și mamei, omului politic și de ști-

ință, tovarășa Elena Ceaușescu. Neobosită luptătoare pentru pace și progres, avînd o energie clocotitoare care a rodit permanent, de-a lungul anilor,

grame culezătoare de înflorire a aceluși atît de esențial domeniu care este învățămîntul și, nu mai puțin, de a sprijini articole pe care dintotdeauna po-

pentru liniștea copiilor, pentru un viitor sigur și demn al națiunii. Prin frumusețea și forța expresivă a melodiilor, a imaginilor picturale, a versurilor, noi, artiștii, am dorit să dăm glas sentimentelor noastre de stimă și prețuire, de fapt să ne facem purtătorii de gînd ai întregului popor din care facem parte și ale cărui idealuri și năzuințe avem a le cunoaște și a le face substanța operelor noastre.

În ceas de sărbătoare, cu respect și prețuire, mă alătur din tot sufletul întregului popor, creatorilor de frumos din țara noastră urîndu-i tovarășei Elena Ceaușescu tradiționalul „La mulți ani!”, viață îndelungată și rodnică, putere de muncă și noi împliniri pentru propășirea științei românești.

LIANA ALEXANDRA
compozitoare

O exemplară dăruire și abnegație

în fapte care sînt o pildă pentru toți contemporanii, eminentul patriot și revoluționar, militantul înflăcărat de o exemplară dăruire și abnegație, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu are meritul de a fi contribuit magistral la progresul științei românești, la înfăptuirea unor pro-

porul român le-a onorat cu mari nume. Sînt toate acestea și multe alte excepționale calități care ne-au inspirat pe noi, artiștii, compozitorii în realizarea unor opere care să proslăvească și să nemurească femeia română, mamă și luptătoare fără odihnă pentru prosperitate și progres,

Cinstim pe întâia fiică a țării, pe aceea ce-i e alături iubitului Conducător

Un model de umanism revoluționar

Incepem anul 1987 cu sentimentul unor noi deschideri spre orizontul altor grandioase împliniri apropiate, toate implicând efortul creator al întregii națiuni, toate descinzând din istoricele hotărâri ale Congresului al XIII-lea, hotărâri ce au menirea de a ridica România socialistă pe o nouă treaptă a dezvoltării sale multilaterale, dezvoltare la care știința și tehnologia românească trebuie să aducă o contribuție decisivă. „Să muncim astfel încât știința și tehnologia românească să se afirme — așa cum ni se cere de partid — drept factori esențiali în transpunerea în viață a hotărârilor Congresului al XIII-lea al partidului, a mărețului Program de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și de înaintare a patriei spre comunism!”, spunea tovarăsa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu** la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului din 30—31 octombrie 1986.

În aceste zile de început de an, la ceas de sărbătoare, într-o unanimă îngemănare de sentimente și gânduri curate, se cuvine să aducem prinosul dragostei și recunoștinței noastre, aceleia ce întrușchipează omul de știință, cercetătorul și savantul de renume mondial, comunistul de omenie, tovarăsa academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**.

Cinstim o personalitate prominentă a științei românești, care a modelat materia în folosul omului, contribuind la progresul chimiei pe plan mondial, în domeniul compușilor macromoleculari, al cauciucului și cineticii polimerilor, contribuind totodată la coordonarea cercetării și introducerea progresului tehnic în economia românească.

Prețuim în această măreață figură a geniului creator românesc, virtuțile cele mai alese ale omului nou al celei mai rodnice și mai dinamice epoci din istoria multimilenară a neamului nostru; nevoia imperioasă de înfrumusețare și perfecționare a vieții, setea de cunoaștere și stăpânire a științei și culturii, ordinea și disciplina muncii, spiritul revoluționar și iubirea de oameni, spiritul eticii și echității socialiste.

Intrind de la cea mai fragedă vîrstă în vîltoarea luptei revoluționare, tovarăsa **Elena Ceaușescu** — neînfricată luptătoare pentru afirmarea drepturilor clasei muncitoare, pentru triumful intereselor și aspirațiilor sacre ale poporului — și-a identificat pe deplin existența cu cea a partidului comunist, dăruindu-și întreaga energie împlinirii celor mai nobile idealuri de libertate și dreptate, cauzei socialismului și comunismului.

Prin întreaga sa activitate desfășurată în anii construcției socialiste, tovarăsa **Elena Ceaușescu** a contribuit în mod nemijlocit la înfăptuirea politicii partidului în sectoare și domenii de maximă importanță pentru dezvoltarea economico-socială a patriei, afirmându-se totodată ca o personalitate științifică de largă recunoaștere și prețuire pe plan internațional, pentru care știința, învățămîntul reprezintă un factor determinant al progresului, păcii și apropierii între popoare.

Pentru toții tinerii României Socialiste de astăzi, activitatea politică și științifică de excepțională însemnată a tovarăsei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, slujirea cu devotament și ardoare a patriei și poporului, constituie un model de umanism revoluționar, un îndemn, prin forța exemplului, de a-și consacra întreaga lor capacitate creatoare în slujba progresului multilateral al țării și prosperității poporului.

VASILE BARDAN

Tapiserie de ILEANA BALOTA

Poem aniversar

Se-așază puritatea pe cimpuri și-n cuvinte
E sărbătoare-n suflet, e sărbătoare-n gînd,
Cînd La mulți ani îi spune Elenei Ceaușescu
întreaga națiune spre comunism urcînd.

Spre gloria științei, spre gloria României
și a fiicelor acestui viteaz și dirz popor,
cinstim pe întâia Fiică a țării, pe aceea
ce-i e alături iubitului Conducător.

Ea întrușchipează-n spirit și-n faptă tot ce vine
dintr-o istorie în care știut-am a fi noi :
dirzenia, clarul cuget și cutezanța științei,
o exemplară viață trăită de eroi.

Din sufletele noastre să-i implețim buchete
de pure sentimente, să-i le dăruim.
Elena Ceaușescu cînd spunem, fiecare,
cu inima poeme de dragoste rostim.

Să-i fie bucurie întotdeauna-n viață,
să-i fie fericire în casă și în gînd !
Cînd La mulți ani îi spunem Elenei Ceaușescu,
se-aud în țara noastră luceferi luminînd.

DAN ROTARU

Imagini-simbol ale afirmării unui strălucit om de știință și revoluționar

În aceste zile de sărbătoare gîndurile mele se alătură gîndurilor tuturor creatorilor din țara noastră într-un cald omagiu, adus din toată inima tovarăsei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**.

Personalitatea eminentului revoluționar și om politic, călît în anii ilegalității, format și afirmat în focul luptei clasei muncitoare ca excepțional comunist, dăruit patriei și poporului, au inspirat în neșuate rânduri pe artiștii plastici, fiindcă, pentru noi, mai bine decît cuvintele, vorbesc imaginile. Prin intermediul picturii am încercat la rîndul meu, și eu, să conturez efigia luminoasei figuri a tovarăsei **Elena Ceaușescu**. Am ales pentru această compoziție una dintre

cele mai obișnuite posturi ale domniei sale, fără să fie festivă, ci una cotidiană : cea de cercetător. Dăruindu-și timpul, știința și pricoperca în nenumăratele ore de muncă în laborator, academicianul **Elena Ceaușescu** ne apare aici, așa cum ne-am obișnuit de multe ori să o vedem sau să o știm : lucrînd pe tărîmul unei științe moderne, în plin avînt, pentru progres și civilizație, afirmînd pe plan internațional cu fermitate dreptul și obligația științei de a sprijini și apăra pacea. În acest context, haina albă de lucru în laborator capătă aici nuanța simbolică a unei haine de onoare, ca un nobil însemn al savanțului care este tovarăsa **Elena Ceaușescu**.

Am văzut în expoziții lucrări surprinzînd diferite ipostaze în care tovarăsa **Elena Ceaușescu** s-a afirmat în mod strălucit ca om politic, revoluționar hotărît, om de știință, părinte, om cu înaltă conștiință națională, care militază pentru promovarea celor mai înalte virtuți ale poporului nostru, pentru educarea tinerii generații în spiritul idealurilor de pace, progres și civilizație, acționînd dintr-o largă perspectivă și superioară înțelegere a necesităților actuale ale culturii, științei și învățămîntului.

Mă alătur nu numai creatorilor, ci glasului întregului popor adresînd omagiu adus strălucitului patriot, savant și cetățean al României socialiste, tovarăsei **Elena Ceaușescu**, urînd din adîncul inimii succes deplin în multilaterală și frumoasă muncă de revoluționar patriot în care s-a angajat, de ctitorire a unei epoci noi, înfloritoare, înalte satisfacții profesionale, viață îndelungată alături de mult stimatul și iubitul fiu al poporului, tovarăsa **Nicolae Ceaușescu**.

ION ȚĂRALUNGA
artist plastic

Pictură de SABIN BALAȘA

Vrea, nu vrea cineva, semnele noii generații au apărut mai întâi în provincie. Prima poezie din cartea pe care Ileana Zubașcu, tinăra poetă din Maramureș, o publică, în 1978, la Editura Albatros se intitulă „Generația noastră” și se „referă”, bineînțeles, la o altă generație decît aceea pe care o numim convențional '60. Tot un „provincial”, și tot maramureșean, Ion Zubașcu, fratele poetei, tipărea, în anii '75, un poem-manifest „împotriva lui Ioan Alexandru”, în care, cum se va mărturisi mai târziu (în cadrul anchetei „Dreptul la timp”, organizată de Nicolae Băciut, „Vatra”, nr. 6/1984) „nu era vorba de nici un atac ci pur și simplu de prima tentativă decelarată (s.n.) de a ieși de sub tutela generației '60”. Aceasta este, cum știe și tinărul poet, „un semn prevestitor al noii generații” (s.n.), unul datorat unui ne-bucureștean. Nu se va putea scrie o istorie corectă a noii generații (dacă va fi vorba, în cele din urmă, de o generație și dacă ea va merita, prin valoare, să beneficieze de o istorie) fără a-i descrie meticuloasă nașterea și fără a acorda „provincialilor” rolul real pe care l-au jucat în acest proces: de inauguratori. Faptul nu va diminua nicidecum rolul marilor centre culturale. „Provincialul” Ion Zubașcu descrie, de altfel, în aceeași intervenție, fără nici un „parti pris”, colaborarea ambelor toposuri în geneza ultimei generații: „...semnele înnoirii au apărut spontan din diverse părți și s-au manifestat sub diverse forme, uneori la lumină, alteori subteran, dar meritul de a focaliza aceste presimțiri care piteau în aer îl au centrele universitare Cluj-Napoca, București, Iași, în al căror mediu cultural tinerețea spiritelor grupate în același spațiu de studiu și dialog a găsit o mai eficientă posibilitate de intercomunicare și solidaritate”.

Rolul Provinciei în istoria generației '80 nu se reduce însă la anticiparea ei. Aceea care îi asigură caracterul de polivalentism și polimorfism este Provincia însăși. Nu e o simplă impresie a istoricului „privitor ca la teatru”. Scriitorii generației au dobîndit ei înșiși conștiința acestei deschideri exemplare. Dumitru Chioaru (aceeași anchetă, „Vatra”, nr. 8/1984) sesiza, încă în 1981, începutul ei făgăduitor: „Numărul talenților reale răspîndite în toată țara (s.n.) este mare, puține însă avînd notorietate. Deocamdată, poezii Cenaclului de luni sînt capetele de afiș — indiscutabil valoroși, dar avînd și avantajul metropolitan (...). Există un fenomen de descentralizare (s.n.), care face să se înalțe destemiri-unde steagul unor poezii de excepție. Unii „provinciai”- idolatrizați totași (L.I. Stoiciu, I. Mureșan, N. Danilov) sau mai puțin cunoscuți (A. Pantea, V. Mureșan, L. Vasiliu, A. Zanca etc.) care și-au consolidat deja vocea proprie, pot rivaliza cu poezii Cenaclului de luni, permanent invocate de critici ca puncte de referință, compromițînd ideea de „generație '80” prin reducerea la un singur grup”. Într-un timp relativ scurt, mentalitatea pe care tinărul poet o critica în 1984 s-a modificat: în 1986 nu s-a mai vorbit de un singur punct de greutate al generației '80, ci de mai multe, iar propozițiile între care cad ele înfașă cele mai neașteptate zone ale Provinciei. Neamțul, Craiova, Tirgu-Mureșul, Maramureșul, Suceava iau parte la configurația noii generații tot atît de mult ca Bucureștiul, Clujul și Iașul. Ileana Zubașcu (în „Vatra”, nr. 6/1986) exprima aproape patetic noua conștiință a polivalentismului și polimorfismului: „Provincia” generației '80 este mare, deși de unde răsare soarele nu prea pare a se vedea. Generația '80 trăiește în animă (uneori) și în unanimitate în cele trei provincii ale României. Nu trebuie exclusă această arie geografică. (...) Dacă vă spun că la Belean există cenaclul Saeculum, că la întîlnirile acestui cenaclu participă Ion Mureșan, Radu Săpăcan,

Zorin Diaconescu, Virgil Rațiu, Viorel Mureșan, Olimpiu Nușfelean, Ruxandra Cesereanu, Alexandru Vlad, Alexandru Cristian-Milos, Ion Urcan, Marius Lazăr, Adriana Rodica Barna, Vasile Gogea, Ioan Groșan, Domnița Petri, Alexandru Dohi, Carol Hârșan și alții, ce ziceți? Dacă vă spun că la Pietra-Neamț, la Bistrița, la Botoșani, la Tirgu-Mureș sînt adevărate școli de poezie, ce spuneți? Treptat, generația '80 a descoperit (chiar dacă, deocamdată, nu prin toți scriitorii care o compun) că unele există valoare există și centru și că, deci, Provincia poate fi la fel de bine Centru, pe cît Centru poate suferi de provincialism.

Scriitorii veritabili n-au căzut pradă niciodată misticii insidioase a Centrului. Iluzia că există un centru care poate gira n-au avut-o decît scriitorii minori, cei care speră să-și poată legitima ca substanță vidul interior, prin „îdule” și

Preda n-a renunțat în București la obiceiurile de muncă, înainte de toate, ale țăranelor din Teleorman; Ioan Alexandru e mîndru de a fi putut să strămute într-un colț de București modul de a fi în Maramureș; Ion Gheorghe a dat apartamentului său din Capitală aspectul unei vetre geto-dacice; poezi ca Dan Laurențiu, Petre Stoica și Cezar Baltag se complac într-o solitudine de oraș bacovian.

Decantată și asumată, provincialitatea nu contrazice nevoia de informație, nici vocația eruditei și poliglotei, ci le stimulează. Numai despovărat de obsesia insignifiantului, spiritul se poate concentra asupra esențelor. Dintr-o reclusiune de aparență provincială au ieșit sistemele filosofice ale lui Kant și Spinoza, sinteza pe care Burekhardt a dedicat-o Renasterii, „Istoria literaturii române...” a lui G. Călinescu. Sînt dovezi strivitoare, care arată că provincialitatea stimulează nu numai imaginația, ci și spiritul sistemic și monumental. Pe seama ei trebuie puse cele mai multe din sintezele de istorie culturală și literară, edițiile

perit-o în vremea din urmă. Rugată să justifice lungul interval dintre primele sale două cărți, Domnița Petri răspunde astfel (în „Vatra”, nr. 12/1985): „Nu vîd nimic spectaculos în traseul acesta, nici renunțări patetice, nici neșanse zgomoase, poate doar o detașare (mie foarte necesară) de probleme administrative (s.n.), fără de care aș intra în panică, m-aș dezorienta”. În această „detașare” constă provincialitatea de care depinde destinul scriitorului. Șansele lui — de autenticitate și de profunzime — cresc cu cît o realizează mai de timpuriu, ca pe o necesitate lăuntrică. Întrebat și el, tot de Nicolae Băciut, ce a pierdut și ce a cîștigat în răstimpul scurs de la debut (în „Vatra”, nr. 8/1986), Traian T. Coșovei face o mărturisire asemănătoare cu aceea a Domniței Petri: „Ceea ce omește am pierdut, pot spune că am cîștigat în poezie: acea singurătate, acea „con de umbră”- protector (s.n.) — cum ar spune Breban — în care „obiectul artistic”, obiectul meditației este scos din contextul zgomotos, contradictoriu, adesea furios: (...) Actul creației (mai ales actul critic ce însoțește creația) are nevoie de singurătatea lui Robinson (s.n.) și de spațiul conștiinței unui cititor, a unui public, ca de urma sălbaticului Vineri întipărit în nisipul solitudinii”. Confesiunea e semnificativă și pentru că vine din partea unui poet citadin, care, iubind policromia, nu-și poate transpănta spiritul într-un alt mediu fără a risca depeșirea lui. Pentru a-și rosti solidaritatea originară, de placentă, are nevoie și el de ochii clarvăzător ai Provinciei, de unghiul ei privilegiat, ca și de caracteristicul ei climat securizant.

Ceea ce-i spune Corneliu Ostahie lui Valeriu Bărgău (în cadrul seriei de interviuri „Generație și creație”, în „Tribuna”, 11 septembrie 1986) ar putea relua, probabil, și alții dintre colegii săi metropolitanii: „Cînd scriu încerc să scap de sîciitoarele probleme de fiecare zi. Îmi convine o stare de liniște, dar nu de izolare (s.n.). Am scris cele mai multe din versurile mele în apartamentul în care locuiesc; și un apartament situat chiar la stradă, invadat de zgomotele mașinilor și de hărmălaia copiilor. Pe parcurs m-am învățat cu toate acestea. În schimb, orice alarmă interioară, orice preocupare în legătură cu vreo problemă careia nu-i dau de capăt mă îndepărtează de masa de scris. Poate tocmai de aceea scriu rar și-mi trebuie, în prealabil, destul timp pentru a-mi crea acel spațiu și acea ambianță în care, trezindu-mă într-o bună dimineață, să pot spune: de azi încep o nouă carte”. Într-un limbaj sibilinic, dar îndejuns de transparent în articulațiile principale, Cornel Brahaș distinge între Bucureștiul în care se poate concentra, printr-o străduință specială, asupra lui însuși („M-am adunat conștiințios în mine pentru a putea comunica sincer cu toți semenii mei. (...) În această condensare începe realismul, iar nu altundeva. Iar această condensare începe în București”), un București al provincialității favorabile interiorizării, și „Bucureștiul” Capitală” (în cadrul anchetei „Generația tinăra, o generație din întreaga țară”, în *Sisat*, nr. 22, 2 iunie 1985), un spațiu prin excelență metropolitan. La cel din urmă, poetul participă nemijlocit, ca ființă socială, pe cel din urmă e dator să-și creadă, în numele și în folosul propriei vocații.

Centrul poate fi reperat pretutindeni unde se naște, se dezvoltă și se subzistă Valoarea. Spațiul care rămîne pe dinafară constituie Provincia. Există însă și o notație negativă a Centrului, cînd e înțeles ca loc al „jocurilor” literare, după cum există și o notație pozitivă a Provinciei, cînd e percepută ca matcă unde se cristalizează opera. Pentru a da valori care să-i permită a fi în Centru oriunde s-ar afla ca individ social, un scriitor autentic e obligat să se instaleze, lăuntric, în Provincia stimulatorie de creativitate. Sînt distincțiile și concluziile la care au ajuns în anii '86 o mare parte din scriitorii ultimei generații. E un semn de maturitate, care reînnoiește vechi speranțe.

CONSTANTIN SORESCU

Centrul și Provincia generației '80

superlative gratuite. Într-o asemenea optică, Centrul înseamnă carnaval, multă „viață literară” și puțină „viață a literaturii”, „furie și zgomot”, nu lectură, nici meditație.

Lucrurile pot fi privite însă nu numai din perspectiva Centrului, ci și din cea a Provinciei. Istoria literaturii române oferă exemple care permit să se observe că, trăind în „centru”, scriitorii autentici își conservă o anume provincialitate, care se dovedește propice creativității: provincialitatea ca posibilitate de a privi fenomenul literar contemporan dintr-o perspectivă globală, de a-și păstra imunitatea față de conjunctural și de a-și orienta energiile exclusiv spre operă. Mihai Eminescu a preferat în București locuințele cu aspect de chilie; Ioan Slavici își chivernise o gospodărie în stil ardelenesc; Tudor Argezi se instalase, la Mărtisor, în mijlocul naturii. Sînt numai trei dintre exemplele clasice, pe care le cunoaște literatura română, ale voinței de a valoriza, dintre datele Provinciei, dimensiunea ei nobilă. Actualitatea imediată prezintă ea însăși exemple notorii de aceeași factură. Marin

impunătoare, operele cu valoare de capodoperă.

Astăzi, mai mult ca oricînd, Centrul și Provincia nu mai pot fi concepute într-un raport de excludere, ci de condiționare reciprocă. Se acceptă, cu o relativă ușurință, că există „centru” acolo unde există valoare și că, deci, Centrul poate ființa pretutindeni în Provincie, dar întrebarea e dacă se poate vorbi de un Centru autentic care ignorează spiritul provinciei.

Pentru a nu se vida valorie și a nu rămîne „centru” doar formal, Centrul are nevoie, vitală, pe de o parte, de improspătarea energiilor creative prin absorbtia altora noi, iar pe de alta, de asumarea permanentă a acestui anume mod de a fi provincie. Improspătarea se face de la sine, o face viața: asumarea „provincialității” benefice solicită efort spiritual și, poate, o vocație particulară. Scriitorul descoperă această provincialitate cu timpul și, nu întîmplător, o evocă mai adesea cel cu operă. Cînd se întîmplă s-o evocă un scriitor tinăr, e un semn de maturitate, a sa și a generației sale. Scriitorii generației opticeiste au desco-

Creația tinăra — studiu de etapă Ioan George Șeitan și „manualul” său de sinceritate

Putea fi zărit pînă acum doi-trei ani la cenaclurile bucureștene o persoană ciudată, cu barbă de călugăr învățat cu asprimitate vieții în aer liber, în șes sau la munte. Se numea singur „anonim poet” și purta în desăg (alături de un caiet urias — adevărat ceaslov — în care stringea pentru eternitate semnăturile tuturor celor pe care-i întîlnea în cale și pe care-i credea orbii de patima scrisului, de la laureatul ai Premiului Herder, pînă la evasine-cunoscuții debutanți de o seară) poeme pe care, atunci cînd prindea prilejul, le striga în

gura mare spre uimirea celor prezenti: „Ce șocol rebel, ce fantezii inerte / Peregrinări, atentate, deseuri atomice... / Da, numai omătul mai stie să ierte / Ostenit de negații, orase ciclopice! // Secol încert în fericire, uituc, aglomerat / Rosu tramvai de clasa a doua / Vreau să te uit, de mine mă despari / Și fug din bloc să mă înhalț cu roua! // Ireversibil curg, vînatul de gopari / Analfabeți, cu ceuri vaste / Adio, veac! / Nu-ti pese că dispar / Te-am locuit ca un cutii în coaste!”

Cine urmărește cit de cit cu regularitate fenomenul poetic

actual, își va fi dat seama că poetul la care mă refer este caransebeșeanul Ioan George Șeitan, versurile citate fiind din al doilea volum de versuri al său, *Manual de sinceritate*, apărut la Ed. Albatros, în 1982 (adevăratul debut dacă nu ne înșelăm, a avut loc în 1971, deci foarte devreme, cu *Amforă de sefe*, carte care a văzut lumina tiparului în regie proprie).

Era, acest volum cu arpile deschise aproape în totalitate în experiment și livresc, un izvor cu ape freatice, lăsate să țîșnească exploziv și cu sinceritate (și cu o naivitate cuceritoare) într-un peisaj liric care avea nevoie de prospețime ca de aer.

Tinărul poet se impunea printr-o gesticulație imensă (era în vogă atunci poezia lui Adrian Păunescu), dînd cu impetuozitate circulare către confrăți: „Sistez livrarea către beneficiar a produsului, numit Poem” (Circulară) sau propunîndu-și gînduri utopice: „Și nu voi rămîne nici într-o aurită cadă / Urmărit de hangerul clipei: abdic / Lingă ochii Doamnei de Noiembrie asemeni presurei / Și-n gară nu aflî decît trecerea în alt dor / Piatră pe piatră, apărut de păpădia / Pe care

trebuia să o salut cu onor / Definitiv”. (*Autoportret cu streang*).

Reușește acest „Manual de sinceritate” să fie, poate, cartea care adună în sine multe definiții ale sinelui unui poet, unele dintre ele memorabile: „Sunt salahorului lacrima mele, vind / rime — inutile indulgențe / La oelătenii blindați contra curentilor atomici / Și contra nevinovatei poezii din veacul 20” (poezia se intitulă, semnificativ, *Senior al florii de cicoare*); „Sunt Fiul Plouă, debitor la Contul Adevarului ... / singur în mine / dezvolt pe o iluzie de pripas” (*Poemul — inofensiv troiit*); „Mă lepăd de memorie la malul cîmpiei și sunt / Magnolia, ce cade pe sterpul cuvînt” (*Memorie*).

O altă stratagemă cu bune rezultate în registrul liric este recurgerea la scrisoare: „Plouă peste Cotoloi de scaun a Melancoliei / Ploua de primăvară umflește cuvintele, / Serisorile mele rămîn fără răspuns / De parcă le-am trimis celor morți!” (*Plouă peste scrisori*), la epistolă: „Expediez epistolă după epistolă către Don Niente / cînd cicoarea hăituește spicul de griu” (*Noaple albă cu Don Niente*), la telegramă: „Inflo-

rită-i magnolia, iubit, pe anul curent / Amintirile mele prind mușgai / La birou, în autobuz și-n haosul din apartament / Rămîn manuscrise, buzele tale fără grai / Desigur, și acest poem blazon și faliment” (*Telegramă*), la stampă: „Vă scriu dintr-o fotografie fără retus / Eu, fiul vostru mai mare — cal orb / Vindut cu gramul unei tăceri imposibile” (*Stampă XX*) sau de-a dreptul la simularea anuntului de ziar cu literă mică și în chenar: „In grai, am sosit prea tîrziu. Prea tîrziu? / Nicăieri afisat vreun loc vacant / Păpădia m-a tocmît vizitî / Să car vîntului apa și praful calmant” (*Mica publicitate*).

Spațiul nu ne permite intrarea în mai multe detalii, descrierea întregului registru de teme și a uneltelor specifice poeziei pe care Ioan George Șeitan le urmărește și le concretizează în cartea sa. Un lucru trebuie exprimat cu claritate: la patru ani de la apariție, *Manual de sinceritate* rămîne o carte de o mare prospețime. Ne place să credem că tăcerea îndelungată a poetului anunță o viitoare apariție editorială de excepție.

NICOLAE TONE

„Colecția de folclor, un act esențial de cultură”

Restituirea prin ediții a colecțiilor de folclor

Organicitatea și unitatea culturii noastre se vădese și în legătura neslăbită cu zăcămintele folclorice, relație al cărei rost profund a fost afirmat de toți marii noștri cărturari. Astăzi, constatăm un interes sporit față de spiritualitatea noastră specifică, cu atât mai salutar cu cât ne amintim ce efecte distructive au avut, și în acest domeniu, într-o perioadă de tristă amintire, dogmatismul, lezismul, inerta, modul fragmentar de abordare a etosului și eposului popular, în care de regulă se opera un decupaj tendențios, irrelevant. Acestor manifestări le-a fost opusă cu fermitate restituirea culturii populare dintr-o perspectivă unitară-integratoare, care a îngăduit conturarea reliefului ei de o originalitate frapantă. Folcloristica noastră contemporană își are o personalitate distinctă. Între factorii care dau seamă asupra nivelului atins de ea și o legitimează ca o disciplină deplin constituită trebuie amintit unul esențial: realizarea, în ultimul sfert de secol, a unui număr apreciabil de instrumente de lucru, care au favorizat (folcloriștilor, scriitorilor, istoricilor, culturii, celorlalți iubitori ai folclorului) o cercetare de adevărată înțelegere. A fost înțeleasă semnificația adinc patriotică și științifică a aceluiași imperios „contact cu părinții noștri”, asupra căruia ne-a atras atenția, între alții, Mihail Sadoveanu: „Putem adopta toate progresele vieții materiale, însă în ceea ce privește sufletul, adică scintila divină care ne-a fost hărăzită, trebuie să ne întoarcem către morminte, dind părinților noștri samă de depozitul sacru pe care ni l-au lăsat” (Moșteniri, 1933). Or, tocmai acest depozit sacru trebuia bine cunoscut, scos la iveală din arhive ori din colecții care erau greu accesibile până și specialiștilor. Au rămas timp îndelungat în arhive nu doar colecții mai modeste, ci mari culegeri a căror tipărire la momentul potrivit ar fi schimbat mult cursul cercetărilor. În această situație s-au aflat răspunsurile la chestionarele lui B. P. Hașdeu (sistemate într-o tipologie abia în anul 1970 de către I. Mușlea și O. Birlea), răspunsurile la chestionarele lui N. Densușianu (tipologizate într-o carte apărută în 1976 a lui Ad. Fochi și tipărite parțial într-o altă, semnată în anul 1975 de Ion Oprea), răspunsurile la chestionarul despre sărbătorile poporului român, ale lui Th. D. Speranția, apoi colecția de proverbe a lui Iordache Goleșcu, colecția lui Gr. Crețu, aceea de basme realizată de Ion Micu Moldovanu. Au fost și cazuri cînd unele colecții nici n-au rămas în arhivele românești, ca aceea bucovineană realizată de un colectiv condus de M. Friedwagner, ale cărei manuscrise luaseră calea străinătății, de unde au fost readuse — cu două decenii în urmă — în țară (se află acum la B.C.S. — București și ar trebui să facă obiectul unei monumentale ediții).

Edițiile acestor de texte (care ne rețin în exclusivitate atenția în însemnările noastre) nu sînt uniforme, ci au deci o tipologie a lor. Ne gândim în primul rînd la aceea înfăptuită, după îndelungă investigații efectuate în cadrul instituționalizat, de către folcloriști formați în institutele specializate. Între ele amintim pe cele despre eposul eroic și balada familială (Al. I. Amzulescu), pe aceea despre legendele populare (Tony Bryll), pe aceea despre snoavele populare (Sabina-Cornelia Stroescu), pe aceea despre lirica de dragoste (Sabina Ispas și Doina Truță), pe aceea despre cîntecul de leagăn (Ghizela Sulițeanu).

Dar toate cele amintite (și altele care ar mai putea fi adăugate) nu puteau prinde viață fără restituirea în ediții științifice a unor colecții clasice. Merite deosebite în această privință revin cu deosebire Editurii Minerva, Editurii Musicale,

(ediție de Jordan Datcu); Pauline Schullerus, Rumänische Volksmärchen (ediție de R. Brednich și I. Talos); Oszkár Mailand, Poezii populare românești din Transilvania (ediție de Ana Soit); G. Dem. Teodorescu, Poezii populare române (ediție de G. Anlofi); I. Pop Reteganul, Povestii ardelenesti (ediție de V. Netea); C. Rădulescu-Codin, Literatură populară (ediție de Ioan Șerb și Florica Șerb).

Criteriile moderne de editare, calitatea studiilor introductive (spațiul nu ne-a îngăduit să dăm și numele celor care le-au alcătuit), aparatul critic au contribuit la refacerea periplului acestor opere, la adevărată lor situare.

Sînt apariții care au iniuriat în mod esențial cercetarea culturii populare și deopotrivă cunoașterea largă, pe calea tiparului, a celor mai vechi forme de manifestare ale ei. Ele au iniuriat și spiritul public, au favorizat aceea resurrecție a spiritului folcloric (despre care s-a scris nu o dată). Unele culegeri de seamă au fost tipărite în colecții de masă. În „Biblioteca pentru toți” au apărut, între altele: M. Eminescu, Literatură populară; G. Dem. Teodorescu, Poezii populare române; D. Stăncescu, Cerbul de aur (în două ediții); antologia de balade a lui Al. I. Amzulescu; o antologie de lirică și una de basme, întocmite de Ioan Șerb. Culegerea de folclor a lui M. Eminescu, larg cunoscută acum, a apărut și în co-

lecția „Mășterul Manole”. Un aspect care se cere iarăși semnalat este aplecarea unor personalități spre antologarea folclorului. Este suficient, credem, să amintim doar din domeniul liricii florilegiile semnate de Lucian Blaga și Ovidiu Papadima.

Nu vrem în nici un fel să proiectăm o imagine idilică a tipăriturilor de folclor. Știm bine că numeroase instrumente de lucru (inclusiv din categoria celor ce ne-au stat în atenție în aceste însemnări) își așteaptă înfăptuirea ori tiparul. Știm că din Colecția națională de folclor (care va însuma după unele evaluări vreo 50 de volume) n-a văzut lumina tiparului decât o cincime din volume. Știm, de asemenea, că alte mari colecții clasice așteaptă să fie restituite noilor generații de cercetători și iubitori ai culturii populare. Ne gândim la colecții realizate de S. Fl. Marian, T. Pamfile, I. Micu Moldovanu, Ion Pop Reteganul, Gr. Crețu ș.a. Acestea, precum și altele, își așteaptă edițiile meritate.

Apariția Corpusului folcloric național nu va însemna în nici un fel încheierea cercetării folclorului, ci inserierea ei pe o nouă spirală a evoluției. Cuocire la a cărei înfăptuire sînt chemați și cercetătorii tineri, sau, mai bine-zis, în primul rînd ei.

JORDAN DATCU

Ardeal (edițiile C. Ciuchindel și Ad. Fochi); G. Dem. Teodorescu, Basme române (ediție de Stanca Fotino); G. Pitiș, folclorist și etnograf (ediție de I. Mușlea); Ion Birlea, Literatură populară din Maramureș, I-II (ediție de Jordan Datcu); I. G. Bibicescu, Poezii populare din Transilvania (ediție de Maria Croicu); I. G. Sbiera, Povestii și poezii populare românești (ediție de Pavel Tușui); Al. M. Marienescu, Poezii populare din Transilvania (ediție de Eug. Blăjan); Artur și Albert Schott, Rumänische Volkserzählungen aus dem Banat (ediție de R. Brednich și I. Talos); Al. Viciu, Flori de cîmp (ediție de Romulus Todoran și I. Talos); D. Furtună, Izvodiri din bătrîni (ediție de Gh. Macarie); M. Lupescu, Tei-Legănat (ediție de P. Ursache); D. Stăncescu, Cerbul de aur (ediție de Jordan Datcu); Gr. G. Tocilescu-Chr. N. Tănu, Materialuri folcloristice, I-II-III

Culegeri și arhive de folclor

Procesul de constituire a folcloristicii ca o disciplină de studiu cu obiect specific a fost deschis, la noi, în cea de a doua jumătate a secolului trecut. Rezultat al unor inițiative individuale, publicarea primelor culegeri, masive, de folclor literar atrăgea atenția asupra unui fenomen important: creația poetică orală.

Că fenomenul a fost considerat important o dovedește însăși evoluția modului de cercetare: la începutul acestui secol, cadrul cercetărilor etno-folcloristice s-a schimbat destul de spectaculos. Locul inițiativelor individuale, resimțite ca necorespunzătoare cu noile exigențe, a fost luat de cîteva insti-

tuții, începînd cu Academia. Acestei forme-cadru, în timp, i s-au adăugat altele: muzeele etnografice, societățile și arhivele de folclor și, din 1949, un institut de specialitate, Institutul de folclor. O puternică rețea de cercetare, cu personal specializat, cu sarcini definite, studiază astăzi un fenomen social a cărui existență a fost semnalată începînd cu celebra culegere publicată din inițiativa unui poet. Meritul poetului Alexandru este că, prin publicarea culegerii de Poezii populare..., trasa frontierele și da consistență noului obiect de studiu.

Cu o oarecare întârziere, folclorul a fost inserat și în sfera studiilor universitare, dar în-

tîrzierea în omologarea noii discipline a fost compensată prin complexitatea înțelegerii. Mai mult decît celelalte instituții, universitățile au fost confruntate cu problemele destul de spinoase impuse de această transformare a folclorului în obiect al studiilor sistematice. Creația poetică orală, ca materie a cursurilor universitare, trebuia definită, sistematizată, descrisă, interpretată și, astfel, dominată cu ajutorul unui aparat conceptual adecvat obiectului. Faptul că, în universități, folclorul a fost studiat în relație cu filologia și cu dialectologia (Ov. Densușianu), cu geografia (George Vilsan și Simion Mehedint), cu muzicologia (D. Gh. Kiriac și C. Brăiloiu), cu sociologia (Dimitrie Gusti), cu literatura (D. Caracostea) etc. spune destul despre gradul de complexitate a problemelor pe care le ridică noua disciplină.

Studierea folclorului în universități a avut însă și alte consecințe, mai puțin cunoscute, dintre care merită să amintim realizarea unor culegeri și arhive de folclor. Marii profesori — Ov. Densușianu, C. Brăiloiu, D. Gusti ș. a. — au fost, în egală măsură, și cercetători de teren. Rostul cercetărilor, la care participau și studenții, nu era numai de a urmări evoluția unui fenomen cultural și de a colecta piese pentru arhivă, ci și de a forma viitori cercetători. Profesorului Ov. Densușianu care, în 1915, publica o exemplară culegere de folclor, Graiul din Țara Hațegului, îi aparține propunerea, tirziu realizată, de a se organiza o Arhivă folclorică pe lângă Academie. Pe baza acestei Arhive, ulterior urmau să fie elaborate două instrumente fundamentale: Enciclopedia folclorului român și un Atlas folcloric. Doi universitari, G. Breazu și C. Brăiloiu, au organizat, în perioada interbelică, Arhiva fonogramică a Ministerului Culturii și Artelor și Arhiva de folclor a Societății compozitorilor români.

Înterupte pentru un timp, în perioada care a urmat după cel de al doilea război mondial, datorită faptului că multe catedre universitare au fost ocupate de „specialiști” improvizați de un joc al conjuncturilor, cercetările de teren organizate de universități au fost reluate, în mod organizat, abia în 1963, ca urmare a înființării, în acel an, a Societății studenților folcloriști.

La Universitatea din București, reluarea cercetărilor de teren i se datorează, și faptul se cuvine a fi subliniat, profesorului Mihail Pop. Un grup compact de cercetători tineri încă, își datorează formația, cel puțin într-o anumită măsură, cercetărilor organizate și conduse de profesorul Pop.

Reînstituită, tradiția cercetărilor de teren nu s-a concretizat, la marile universități, în rezultate de valori egale. Situația aceasta nu trebuie să surpîndă deoarece este cu totul firească. Într-o măsură apropiată, la Universitățile din București, din Cluj-Napoca și din Iași, principalele obiective au fost atinse: au fost formați noi tineri pentru activitatea de cercetare, au fost create arhive de folclor, au fost publicate culegeri sau au fost realizate monografiile ale unor micro-zone folclorice. S-a detasat însă, și rezultatele obținute sînt cit se poate de elovente. Universitatea din Timișoara. Spiritul de sistem pare să fie trăsătura definitorie a celor doi profesori care au organizat activitatea Cercului științific de folclor: Vasile Crețu și Eugen Todoran. Pe lângă faptul că, în urma cercetărilor organizate, Universitatea din Timișoara și-a creat o arhivă proprie, editează, aproape în mod regulat, o masivă revistă de specialitate, Folclor literar, și găzduiește, periodic, lucrările unui Colocviu de folclor care se bucură de participarea, și de aprecierea celor mai reputați specialiști. Dacă filmul etnografic este un document de arhivă de o mai mare complexitate decît înregistrarea pe bandă de magnetofon, cercetătorii din generațiile viitoare se vor adresa, și nu fără profit, Arhivei de filme a Universității din Timișoara.

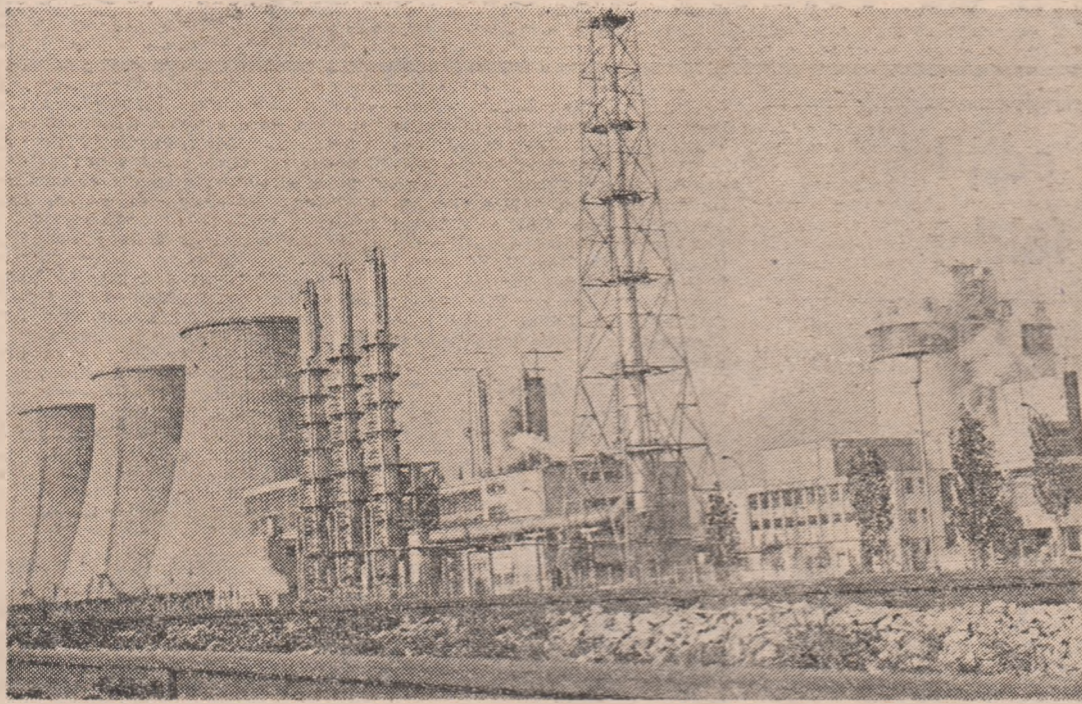
SILVIU ANGELESCU

Valea Jiului sau orizontul ca metaforă

Intenția cărbunelui de a se visa diamant are, în incantabila clipă a iernii, o instelață hiperbola. Abia încheiate la piept cu riul de culoarea schimbului ieșit din șut, zăpezile din Valea Jiului presimt întru totul tezaurul tăinuit la temelia munților. Ca și cum freamatul padurilor prăbușite cindva în adinc și-ar trimite la suprafață, înfruntînd povara virstelor geologice, nesecatul izvor de strălucire. Cine nu a coborît niciodată în mină nu poate prețui îndeajuns lumina și căldura sau țaria oțelului, zămislite, mai întii, de brațul minerului. Cine nu a străbătut nicicind gulerile subterane ademenit de insolita fata morgana a adincurilor, „vilva minci”, cum i se spune — fata aceasta cu părul negru și cu scelpire de smarald în priviri — nu poate înțelege suficient de bine că despre minierit se poate vorbi fie ca despre isprava lui Prometeu, fie ca despre o mare iubire. Există, în limbajul minerilor, un cuvînt ca o cheie ce deschide porțile unui insolit univers: **orizontul**. În adinc, sensul de la suprafață al cuvîntului este mult mai bogat în înțelesuri. Un **orizont** subteran înscamnă, pe lingă o nouă tăietură în munte, un sentiment inefabil trăit doar acolo unde pămîntul se transformă pentru o vreme în cer. Adîncul muntelui este, într-adevăr, cerul minerilor, cu bolta aflată la sute de metri sub pasul nostru de la suprafață. Minerii au, prin urmare, un **orizont** aparte. Minerii țării au, înainte de toate, un **orizont** de suflet: **Orizontul 360** — **orizont** simbol, inaugurat de Minerul de Onoare al Văii Jiului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — primul miner al țării. **Orizontul** simbol aflat la mina Paroșeni (una dintre cele mai moderne și complexe exploatari miniere, dotată cu televiziune cu circuit închis) se află, de fapt, nu doar la Paroșeni, ci în inima fiecărui miner. El exprimă dragostea țării pentru minerii și a minerilor pentru țară.

Meseria de miner se învață, firește, în mină. Iată de ce, înainte de a deveni intelectuali ai cărbunelui, foarte mulți din cei circa 4 200 studenți ai Institutului de Mine din Petroșani au fost mai întii mineri. Iar cei mai mulți dintre studenții seraliști lucrează în continuare în mină. Se află, la Petroșani, o puternică bază de învățămînt superior, capabilă să asigure integral nevoile de specialiști pentru întreaga noastră industrie minieră. Institutul dispune de laboratoare bine dotate cu aparate, instrumente și utilaje din cele mai moderne, amfiteatre, platforme de instruire practică, atelier de microproducție, necesare parcurgerii optime a traseului învățămînt-cercetare-producție. Condițiile de muncă și viață sînt dintre cele mai bune; există șase cămine studențești asigurate cu tot confortul, două cantine, o bază sportivă, un club. Se spune, despre acest institut, țînînd seama de cota unde se află amplasat, că este cea mai înaltă școală. Și credem că superlativul găsit în glumă de studenții mineri este susținut nu doar de altitudinea reliefului. Profesorul Nicolae Dima, prorectorul institutului, ne vorbește cu însuflețire despre pasiunea, despre rezultatele deosebite ale tinerilor de aici iar argumentele aduse atestă o cotă înaltă și în domeniul pregătirii. Loghin Berende, Ovidiu Ștefan, Simona Nechiti, Maria Pătruț, Daniela Popescu sînt nume de studenți și studențe desprinsе dintr-o fișă matricolă a competenței, care învață și muncesc — cum cu nețărîmă dragoste și profund respect ne-au spus — avînd ca înalt exemplu neobosita și prodigioasa activitate de cercetare științifică a tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**. Numele lor se vor adăuga în curînd constelației de lumină a bazinului minier al Văii Jiului. Și le vom întîlni la Valea de Brazi (cea mai nouă mină) sau

la Uricani (exploatare de-o virstă cu Republica), la Lupeni (adevărât port-drapel în minierit, cea mai mare producătoare de cărbune cocsificabil) sau la Aninoasa (mină centenară), la Livezeni (mina cu cele mai multe cadre tehnice) sau Lonea (cu exploatare, în premieră mondială, sub tavan de rezistență). Sau la Petrila (cea mai adîncă și cea mai complicată mină din punct de vedere geotectonic, centenară și ea), unde spre a intra în adinc se trece peste un pod pe care minerii îl parcurg, înainte de coborire, fără sentimentalisme iar la ieșire se așază pe marginea lui privind ca niște poezii Jiul ce curge negru, ca la ieșirea din șut, spre a-i simți freamatul.

În Valea Jiului zăpada este o metaforă iar tentația de a scrie se transformă inevitabil în vers. Cu amintiri de sufocante plante, cărbunii se visează diaramante. Dorese să precizaz, pentru a motiva predispoziția lirică oarecum în contrast cu viața dură din subteran, că în această călătorie am fost însoții de un sensibil poet al minerilor, Mircea Bujorescu, redactor la cotidianul local „Steagul Roșu”. Deoarece imprună cu el a junglem, prin **orizontul** unui poem, la o fundamentală concluzie privind viața și minca și dragostea minerului: „**Die intunerie vă trimite lumina!**” Pe valea dintre Paring și Retezat, zăpada luminează ca un lămpaș aprins în adinc.

LIVIU VIȘAN

La Iași, inventica este o știință și o stare de spirit

Inventica ieșană, o împlinire a acestui timp istoric fără de seamă pe care cu respect și stimă îl rostim cu numele citorului noii vieți pe pamîntul românesc, **EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU**, a intrat în al 21-lea an aureolat de performanțe greu de bănuit în 1956, cînd profesorul doctor inginer Vitaiie Belous lansa noțiunea care avea să nască o alevanată irenezie a creativității, angrenînd, deopotrivă, cadre didactice și studenți. Știința și arta creației în tehnică (una dintre posibilele definiții ale inventicii, termen pronunțat prima oară în lume de Ștefan Odobleja) a generat o școală în adevăratul sens al cuvîntului, recunoscută pe plan național, cu succese internaționale. Recent, Academia Republicii Socialiste România a validat-o, semn al valorii și prețurii de care se bucură. Drumul parcurs este jalonat de elemente-simbol în tre care brevetul datat 1957 (primul) aparținînd studentului Ștefan Ungureanu ocupă un loc aparte.

La Facultatea de mecanică din cadrul Institutului Politehnic

unde își desfășoară activitatea amîntitul cadru didactic am avut prilejul și șansa de a pătrunde în miezul mișcării de inventica cunoscînd studenți preocupați de a găsi cele mai noi și eficiente soluții. Una dintre grupele anului IV T.C.M., senna, în prezența profesorului Belous, actele necesare începîndu-le temelor de cercetare. Legarea învățămîntului de practică își are aici, ca de altfel peste tot în țară, acoperire în fapte și realizări. Pe un panou este înregistrat „pulsul” invenției în facultate: 1955 — trei studenți inventatori; 1956 — 35 studenți; numărul de invenții — 162; eficiența economică globală — 1,2 miliarde lei! Cifre care dau o imagine exactă a pasiunii și temeiniciei. La loc de cinste stau și medalile luate la Viena și Roma în cadrul unor prestigioase manifestări tehnico-științifice. Frezele Ramaseon, o familie de scule cu așchiere continuă, sînt mindria colectivului de aici, oameni tineri „posedați” de patuma creației. Studentul Neculai Sîncu, el însuși pasionat de inventica, ne-a vorbit cu entuziasm despre munca la care este părtaș: „Disponem de cele mai moderne instalații pentru a putea să ne desăvîșim cunoștințele profesionale și avem permanent în fața exemplului tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, eminent om de știință, savant de renume mondial. Facem cercetare din dorința firească de a ne pune pe ceea ce noi produse necesare economiei naționale și în același timp pentru că sîntem datori să onoram cu realizări demne condițiile și grija pe care le acordă partidul, personal tovarășul **Nicolae Ceaușescu** învățămîntului românesc care se afirmă tot mai puternic în lume. Sîntem conștienți că, la rîndul nostru, trebuie să învățăm pe alții cum să găsească calea spre nou și spun lucrul acesta gîndindu-mă că nu peste mult timp vom pași în producție, unde cunoștințele acumulate se vor converti în succese. Tineretul a intrat tot mai mult pe porțile afirmării și aceasta datorită excelentelor condiții și încrederii care i s-a acordat”.

Interlocutorul ne-a cordus spre zona în care se concretizează căutările și împlinirile studenților: compartimentul de microproducție care ființează din 1976 cu realizări importante în domeniul veniturilor. Am notat apoi cîteva noi elemente: la toate facultățile din cadrul Institutului Politehnic se predă inventica; școala postuniversitară de inventica ființează de 12 ani. Secvența adusă în pagină de la Facultatea de mecanică este, firește, o parte din ampla mișcare ieșană. Cel de-al doilea Salon de inventica, la care s-au prezentat 1 500 de invenții, din octombrie anul trecut, manifestare tradițională, a dat o nouă măsură a creației din orașul lui Eminescu, creație aflată mereu la virsta tineretii. Inventica este, așadar, la Iași, nu numai o știință ci și lucrul cel mai important, o stare de spirit.

ȘERBAN IONESCU

Mindria de a aparține unui popor cu dovedit geniu tehnic

Iată, învățămîntul nu mai este doar spațiul în care tinerii înmagazinează cunoștințe teoretice și practice verificate și verificabile, axiome, demonstrații demonstrate și demonstrabile în vederea unei valorificări ulterioare, la cotele date sau la cote superioare. Învățămîntul românesc de astăzi, a cărei excepțională coordonată o reprezintă integrarea cu cercetarea și producția, se implică — cu rezultate remarcabile — în rezolvarea celor mai acute probleme de tehnică și tehnologie, în împlinirea planurilor de dezvoltare a țării. Institutul Politehnic din București, Facultatea de Electrotehnică și Energetică. Atmosfera întîlnită este comună tuturor mediilor în care predomină tinerețea. La o privire superficială puține sînt datele care să-ți identifice, să-ți semnaleze în aproape fiecare chip surizător, nonsalant, existența unui potențial om de știință, cercetător. Din frînturile de discuții surprinse întîmplător, — fără intenția de a trage cu urechea —, n-ai putea crede că, puține momente înainte sau puține momente după, aceiași tineri vor fi absorbiți de probleme legate de eliminarea importurilor, de noi surse de energie, de performanțele tehnice ale unui nou aparat, utilaj, de o nouă generație de calculatoare etc. Dar dacă ai curiozitatea să te oprești și să-ți oprești să stai de vorbă cu acești tineri ații că mulți dintre ei sînt autori de invenții și inovații, că mulți fac parte din colective mixte de cercetare, că sînt cunoscuți ai problemelor pe care le are de rezolvat economia noastră națională. Integrarea învățămîntului cu cercetarea și producția, și se va explica, idee izvorită din gîndirea genială a secretarului general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, din activitatea de o excepțională valoare științifică a tovarășei academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, integrarea aceasta a dat noi dimensiuni cunoașterii, pregătirii specialistului de milne. În acest fel a fost atras „în circuitul productiv” un mare potențial de creație, personalul didactic, studenții, în acest fel, se îmbină într-un mod optim entuziasmul tineretii cu experiența cunoașterii, în acest fel teoria își află confirmarea în practică. Pe de o parte, cercetarea științifică universitară rezolvă unele dintre problemele prezente ale industriei, pe de altă parte, ea însăși pune pro-

bleme industriale, într-o relație de simbioză care conduce la rezultate benefice în plan teoretic și practic. Exemplele care ar putea fi date sînt numeroase; cîteva dintre ele se numesc: întrerupător ultrarapid cu mare putere de rupere, contactoare cu comutație în vid, baterii termochimice, servomotoare de curent continuu fără perii, controlere industriale cu microprocesoare etc. La elaborarea lor își aduc contribuția cadre didactice, studenți, specialiști din producție, din institute de cercetare. În cazul bateriilor termochimice — baterii care au o energie și o putere de 10 ori mai mare decît cele clasice, baterii a căror implementare în diferite sectoare de activitate va rezolva în mod sigur unele din complicațiile privind asigurarea cu energie, conform necesităților, cantitativ și calitativ —, tema privind punerea de acord între cerința de consum și posibilitatea producătorului se realizează în colaborare cu Institutul de Energetică Chimică și Biochimică din cadrul ICECHIM, precum și cu facultățile T.C.M. și de Mecanică din Politehnica bucureșteană. Această temă se află sub coordonarea Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, organism prestigios al vieții științifice românești în fruntea căruia se află tovarășii academician doctor inginer **Elena Ceaușescu**, savant de largă reputație internațională, personalitate marcanță a vieții noastre politice, sub îndrumarea căreia învățămîntul, știința, cultura românească au cunoscut noi coordonate, superioare, s-au afirmat ca veritabile forțe de producție, veritabili factori dinamizatori ai vieții economico-sociale românești.

Facultatea a devenit, într-adevăr, un mediu în care se pun bazele viitorului specialist, iar din această latură educativă face parte și știința de a lupia cu încrențele greutății, obiective și subiective care stau în calea noului. Inteligența, perseverența, ambiția, dorința de autodepasire se cîștigă în procesul relațiilor pe care studentul, ca participant la un colectiv mixt de cercetare-proiectare, le are cu cadrele didactice, cu specialiști din institute de cercetare și unități economice. În procesul integrării învățămîntului cu cercetarea și producția, tînarul își mai însușește și faptul că nu peste multă vreme va lucra într-un colectiv; participarea lor la activitatea de cercetare-proiectare acționează ca o adevărată școală. Izolare, singurătatea — ații în discuțiile purtate cu studenții, cu cadre didactice — nu sînt o soluție, chiar atunci cînd ești sigur că ideea ta este nemaiomenită. Și tot integrarea generează un fapt mereu actual pentru orice specialist: informarea permanentă cu ultimele noutăți în domeniul pentru că în pragul anului 2000 specialistul trebuie să fie un om cu o pregătire multilaterală, capabil să se adapteze și să adapteze cerințele mereu în creștere ale societății.

Realizările cu care se mîndrește colectivul de cadre didactice și studenții din această unitate a Politehnicii bucureștene sînt rodul integrării, sînt rodul unor cercetări la care au contribuit cunoștințele, ambiția, pasiunea, sînt urmările unor cercetări în domeniul în care, de multe ori, ceea ce apare, noul, distruge ceea ce se știa, nu continuă. Meru de la capăt, meru cu convingerea că trebuie, că se poate, meru cu conștiința a „99 la sută transpirație și 1 la sută inspirație”. Meru de la capăt, meru cu alți tineri, alți tineri care lasă, la absolvire, locul altor tineri, ei însăși fiind cîștigați pentru cercetare, pentru nou. Astăzi, în prestigioasele succese ale Facultății se regăsesc generații de studenți, unii deveniți cadre didactice universitare, alții cercetători în institute de specialitate, alții specialiști în unități producătoare. Locul lor comun, dorința de mai bine, de competitiv, de eficient. Locul lor comun, mindria de a aparține unui popor cu dovedit geniu tehnic. Integrarea generează o foarte serios climat de muncă, de cercetare. Integrarea dă posibilitatea tinerilor să-și expună ideile, să le discute, să le materializeze, integrarea a generat obținerea unor rezultate, a unor noutăți la nivel mondial.

Multe lucruri se pot spune despre efectele integrării în învățămîntul superior românesc. Multe se pot spune și multe pot spune tinerii însăși. Deși domeniile sînt specializate, deși in-

formațiile au un acut specific tehnic, chiar și un nespecialist poate înțelege. Secretul? Competența, stăpînirea problemelor, a domeniului de cercetare, pătrunderea sensurilor, demontarea fenomenelor pînă la esențe, pînă la simplu. În facultate sînt condiții excelente de studiu. Studenții au învățat, ca efect al integrării, lucrul în echipă, în colective multi și interdisciplinare, au învățat colaborarea pentru ducerea la bun sfîrșit a problemelor ivite. Primele încercări, uneori inevitabil timide, prînd aripi, se materializează în lucrări de diplomă, apoi în teze de doctorat și în lucrări practice de multe ori cu prioritate mondială, competitive, cu mare eficiență economică. Munca, cercetarea este continuă, studenții din anii mici intră din mers, preiau problemele de cercetat. Toți vor să știe mai mult, toți vor să contribuie, prin cunoștințele și inteligența lor, la rezolvarea sarcinilor prezente ale economiei naționale, la fundamentarea unor noi tehnologii, la descoperirea de noi mașini și utilaje. Cauzele există, efectele nu vor întârzia să apară.

MIOARA VERGU

Despre creație, tehnică și frumos

Ninge frumos la Brașov, cu fulgi mari, fără vînt, poate acroastă ninsoare să fie de vină sau poate coajul aburînd din ceștile mari, îndemnînd spre istorisirii mai mult sau mai puțin sentimentale, oricum, sîm în jurul mesei lungi din biroul decanului Facultății de mecanică a Universității de aici, un cerc de ochi, de priviri cumînți și iscoditoare, ne cercetăm reciproc, de o parte eu, reporterul, de cealaltă ei, studenții, alături de Profesor, ne isbitim reciproc spre confesiuni, ei amatori de noutăți din lumea artistică sau sportivă, eu amator de propriile lor performanțe, discuția adevărată, cu multe meandre, prin întreaga viață spirituală a Capitalei, prin expoziții, săli de teatru și de concerte și mă uimesc, într-un prim moment, în fața acestei nevoi de frumos la niște oameni ai tehnicii, ai lucrurilor exacte. Le comunic, chiar, a căsă impresie, „Că, zice căreva, se spun multe despre noi

dar se ignoră, uneori cu bună știință, că a crea, în spiritul utilului și al eficienței nu înseamnă a alunga frumosul, în fond sintem tineri iar căutarea noului reprezintă, într-un sens, felul nostru de a fi în coordonatele frumosului și ale tinereții. Am venit aici pentru a discuta despre creația științifică studențească, știam că anul trecut Facultatea de mecanică a Universității din Brașov a ocupat locul I pe țară în întrecerea utecistă (în competiție cu celelalte facultăți de profil mecanic), mă pregătisem să stenografiez conștiințe și atent cit mai mulți termeni tehnici, înaintea unor dialoguri cu interlocutori din domeniul tehnicii, o oarecare sfială, dictată de străduința de a „decoda” acești termeni în limbajul nu întotdeauna de specialitate al majorității cititorilor, dar acum, aici, discuția căpătase deja o turnură inedită decodarea nefiind, practic, necesară, tocmai datorită spontaneității și firescului cu care interlocutorii mei abordaseră acest dialog. Studenții pe care, cu amabilitatea profesorului doctor inginer Enache Ionescu, decanul facultății

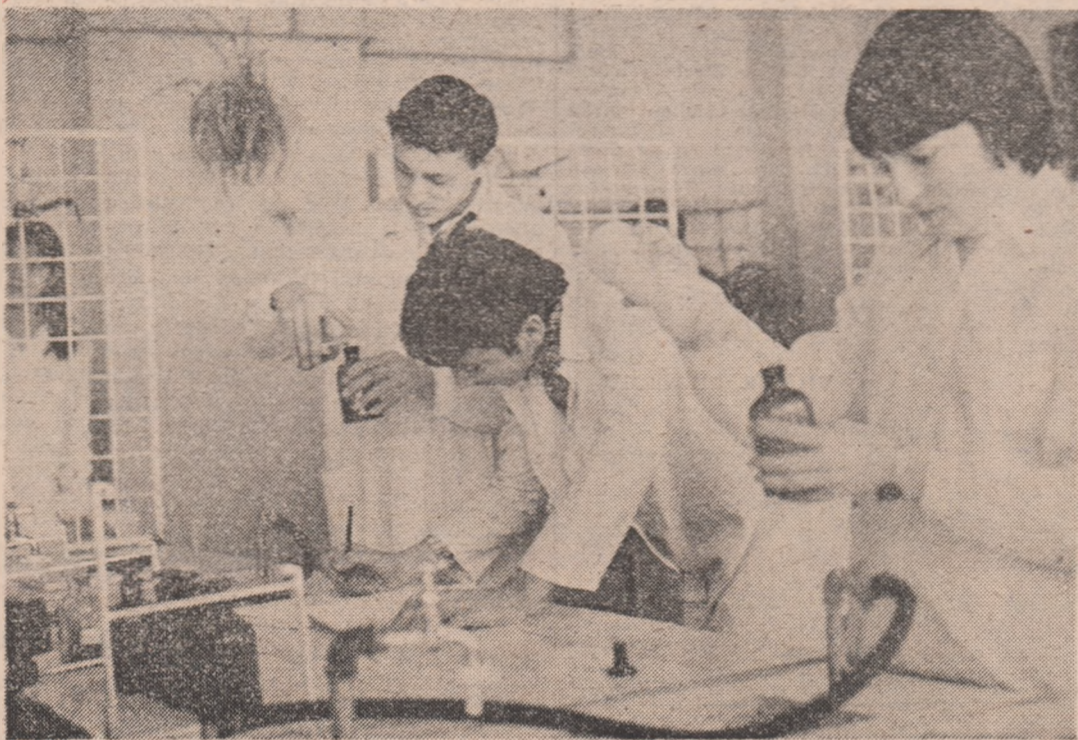
de mecanică a Universității din Brașov am reușit să-i întâlnesc sînt toți în ani terminali, patru și cinci, aproape ingineri iar deschiderea lor spre cultură este altă de bogată, de firească, incit trecerea de la curente artistice contemporane la prezentarea concretă a lucrărilor lor de creație științifică și inginerie tehnologică, premiate pe plan național, se face pe neobservate: de la „tubistul” Leger la „Mecanisme de suspendare și de tracțiune montate pe autoturismele de teren ARO-240” (autor al lucrării, studentul Memedali Romi, anul V, beneficiar al proiectului — Întreprinderea mecanică din Cimpulung Muscel), de la Brăncuși la „Unitatea de găurit pneumatică” realizată de Cătălina Ichim, anul V (beneficiar Combinatul de prelucrare lemnului Brașov), de la Tristan Tzara și Urmuz la „Amortizor hidropneumatic pentru scaunele de tractor și autovehicule”, realizat de Elena Voicu, tot din anul V (beneficiar Întreprinderea mecanică Brașov), de la pictura ondulatoare a lui Vassarely sau modulațiile acustice ale lui Vanghelis la „Rugozimetrul

pneumatic” al lui Liviu Andreescu și al Amaliei Neagoe, tot din anul V (beneficiar Întreprinderea de construcții de aeronave Ghimbav) sau la „Jgheabul electromagnetic pentru transportul aluminiului topit” realizat de Sorin Moraru, anul V (beneficiar Întreprinderea „Tractorul” din Brașov). Nu insist, desigur, asupra prezentării detaliate a acestor lucrări. Ele sînt doar cîteva din numeroasele exemple ce se constituie în argumente convingătoare ale faptului că aici, la Facultatea de mecanică din Brașov, într-un cadru organizatoric de excepție, într-o ambianță de studiu și de legătură permanentă cu practica, cu producția, sub permanenta îndrumare a unui colectiv didactic valoros, viitoarele cadre tehnice, specialiștii necesari economiei noastre naționale, se află în plin proces formativ-educativ, definitiv pentru întreaga lor devenire profesională, sub semnul pasiunii și competenței, ca oameni de nădejde ai noli noastre societăți. Demne de reținut mi s-au părut însă cuvintele profesorului Enache Ionescu referitoare la ambianța,

la climatul spiritual în care se formează acești studenți, climat instaurat odată cu redimensionarea învățămîntului superior, asemenea întregului învățămînt românesc, odată cu instalarea lui în corelație continuă cu cercetarea și producția în baza concepției revoluționare, profund științifică, patriotică și umanistă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. „Studenții noștri — imi spunea profesorul Enache Ionescu — au marea șansă de a se forma ca viitori specialiști în acest puternic centru industrial care este Brașovul, numeroasele unități economice cu profil mecanic, de construcții de mașini etc., oferindu-ne posibilitatea unei relații directe, a unor strînse legături între învățămînt, cercetare științifică și producție. Dincolo de aceasta aș vrea să subliniez permanenta forță de mobilizare a exemplului personal pe care o reprezintă pentru noi personalitatea marcantă a tovarășei academiciene doctor inginer Elena Ceaușescu, președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, savantul de renume internațional și omul politic de profundă vibrație patriotică și revoluționară a cărei activitate neobosită în slujba dezvoltării cercetării științifice românești a generat toate excepționalele realizări ale științei noastre contemporane. Urmind în permanentă îndemnul inflăcărat al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, avînd constant exemplul activității strălucite a tovarășei Elena Ceaușescu, beneficiind de minunate condiții de formare și afirmare a personalității pe toate planurile, studenții noștri sînt ferm hotărîți să studieze și să muncească în continuare, fără răgaz, pentru a se afla în permanentă înălțimea încrederii acordate, a exigențelor impuse de noua noastră devenire, în coordonatele generoase ale celei mai umane dintre societăți — socialismul și comunismul”.

M-am despărțit de interlocutorii mei cu sentimentul reconfortant al unor ore trăite din plin. Ninsoarea continuă să se aștoarnă liniștit, începutul de an se arăta rodnic și bun, zvonul colindelor nu se stînese încă și dinspre munți, preluînd parcă gîndurile interlocutorilor mei studenți și ale Profesorului, se unduia un blind și cald și tinăr „La mulți ani!”, spre o nouă, fericită sărbătoare.

GABRIEL NĂSTASE

Este suficient să ne uităm în jurul nostru spre a constata că de mult viața noastră actuală este tributara științei: privind la televizor pentru că un mare număr de specialiști, de savanți, au descoperit legile electromagnetismului, apoi undele electromagnetice; utilizăm antibiotice pentru că generații de biologi și medici au studiat ființe nevăzute — bacterii și ciuperci — cu ajutorul unor instrumente optice puse la dispoziție de fizicieni; medicamentele de sinteză au apărut prin efortul chimiștilor etc., etc. La un examen atent observăm că totul se leagă, că probleme care par abstracte la un moment dat, devin, ulterior, deosebit de importante pentru practică. Să ne gîndim că studiarea liniilor spectrale obținute cu ajutorul descărcărilor electrice în gaze rarefiate a fost mai întii un studiu academic, pentru a se dovedi apoi esențial în înțelegerea atomului, iar aceste studii au condus la actuala industrie a centrelor termonucleare și va conduce, în viitorul apropiat, la centralele electrice bazate pe fuziunea nucleară. Într-adevăr, așa cum sublinia tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu în Cuvîntarea la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, „Trăim epoca celui mai mare avînt al gîndirii științifice, a unor descoperiri epocale, care influențează adînc toate laturile existenței umane”.

Probabil că superioritatea societății umane față de toate organizațiile existente la animalele sociabile constă tocmai în utilizarea conștientă a descoperirilor științifice.

Știința, în fond, provine din preștiință, din tehnică. Într-adevăr, dacă a existat pe pămînt numeroase societăți care acum două milenii nu cunoșteau știința — unele nu o cunoșteau nici chiar acum un secol — nu a existat în epoca

respectivă nici o societate care să nu cunoască tehnica. Chiar și în epoca în care omul era culegător și vîntor, el trebuia să cunoască legile migrației animalelor, succesiunea sezonelor și să posede unele cunoștințe empirice de medicină. Toate acestea pot fi înglobate în preștiință. Dar pe măsură ce omul a înțeles că tot ceea ce există este supus anumitor legi — pe care el le poate cunoaște, atunci cînd filozofii materialişti greci din Ionia au arătat că lumea poate fi explicată prin ea însăși, fără nici un aport mistic, exterior lumii, s-a produs o mutație care poate fi considerată

soane, marea majoritate cu studii superioare. Ei își desfășoară activitatea conform unor planuri bine coordonate, elaborate sub direcția conducere a Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, al cărui președinte este tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., care, în același timp este prim viceprim-ministru al guvernului și președintele Consiliului Național al Științei și Învățămîntului. Știința înseamnă, în zilele noastre, și mari eforturi, concretizate prin instalații foarte costisitoare, incompatibile cu

cepte unitară, științific fundamentată, care aduce o contribuție esențială la formarea specialiștilor de înaltă calificare și la reciclarea și policalificarea personalului muncitor — proces de importanță esențială pentru înflorirea și îmbogățirea cunoștințelor profesionale”.

Știința nu se poate dezvolta ca un turn uriaș în mijlocul unei cimpii, ci ca un întreg sistem, care să se situeze, în toate compartimentele, la valori comparabile. Nu se poate să existe o industrie de electronică, în accepțiunea contemporană a termenului, fără a dispune, în același timp de o

tot ce este nou pe plan mondial”.

Între societate și știință există o interdependență: cu cit societatea înțelege mai bine nevoile științei și o sprijină, cu atît și rezultatele științei contribuie la progresul societății respective. Iată de ce în țara noastră se remarcă un progres atît de puternic al științei: ea găsește întreaga înțelegere în conducerea societății noastre, care societate, la rîndul ei, beneficiază din plin de roadele științei. Sintem în prezența unui frumos exemplu de ceea ce înseamnă interacțiunea armonioasă între știință și societate.

Să remarcăm faptul că societatea noastră nu vizează formarea unor cadre cu profil foarte îngust, ci urmărește formarea unor oameni compleți, bine formați în toate direcțiile cunoașterii umane — ceea ce se reflectă și în structura învățămîntului și în programele analitice. „O datorie de onoare a școlii a fost și rămîne educația revoluționară — spunea în cadrul aceleiași cuvîntări tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu —, profund științifică și larg umanistă a tinerelor generații. Învățămîntul trebuie să aducă o contribuție hotărîtoare la formarea omului nou, cu o înaltă conștiință revoluționară, comunistă, educat în spiritul dragostei de muncă, de dreptate și echitate socială, de respect și apărare a avuției naționale. Școala trebuie să cultive în rîndul tinerii generații puternice sentimente patriotice, hotărîrea de a servi neabătut țara, partidul și poporul, de a face totul pentru întărirea independenței și suveranității patriei, pentru progresul și înflorirea României socialiste”.

Prof. univ. dr. docent EDMOND NICOLAU

Știința și societatea

ca momentul genezei științei contemporane. Atunci s-a născut ideea că este necesar să definim lucrurile, să căutăm modele explicative materialiste pentru tot ceea ce există. Aceste idei s-au dezvoltat, dar problema fundamentală a filozofiei poate fi considerată, în continuare, aceea a explicării raționale, științifice, materialiste, a tot ceea ce există.

Desigur că în timp societățile au progresat diferit, în funcție de diverși factori: o rînduire socială, putere militară, resurse vitale, factori climatici etc. Dar, în epoca noastră, progresul este strîns legat de cunoașterea științifică, nu direct de cunoașterea empirică, ci de cea rațională, care elaborează modele teoretice pe care le implementează apoi în structuri de producție.

Viața societăților umane contemporane este complexă, așa incit astăzi știința nu mai poate fi redusă doar la activitatea unor savanți izolați. În institutele noastre de cercetări activează sute de mii de per-

posibilitățile individuale.

Istoria ne arată că multe societăți din trecut au cunoscut elemente ale progresului tehnic, dar lipsa unei dezvoltări corespunzătoare a științei, a unui cadru conceptual adecvat, a condus la stagnarea, chiar la dispariția societăților respective. Interacțiunea dintre societate și știință este complexă. Societatea, prin sistemele ei educaționale, formează pe viitorii oameni de știință, care activează alături de ingineri, de cadre medii, de muncitori și tehnicieni; trebuie înțeles că numai prin efortul unit, sincronizat, al tuturor membrilor societății, aceasta poate progresa. Iar progresul este implicit funcție de mijloacele materiale și intelectuale de care dispune colectivitatea respectivă. Or, așa cum spunea tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, „România dispune astăzi de un învățămînt modern, întemeiat pe o con-

industrie chimică de vîrf, de optică de înaltă calitate, de metalurgie, mecanică fină și, nu în ultimul rînd, de buni cunoșcători ai teoriei celei mai înaintate. Pentru că nimic nu poate înlocui cunoașterea profundă a fenomenelor. Reducerea la o practică îngustă, cu aplicații imediate, are drept urmare stagnarea, înghețarea la acea formă particulară. În cuvîntarea rostită la Plenara Consiliului Național al Științei și Învățămîntului, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu arăta cu o desăvîrșită clarviziune că „Noua revoluție în știință și tehnică cere din partea întregului personal de cercetare o atitudine fermă, curajoasă, o viziune profund angajată în practica economico-socială, înălțurarea cu hotărîre a oricăror atitudini de rutină, promovarea unui înalt spirit revoluționar în gîndire și acțiune, preocupare susținută pentru autoperfecționare, pentru ridicarea nivelului profesional și politic, pentru cunoașterea a

Tineri actori pe scenele țării

„The are that stuff that dreams are made on“. Metafora lucrează asupra adevărului și-i sporește semnificația. Actorii sint făcuți din aceeași materie ca și visele. Părintele teatrului modern — marele Will — ne încredințează de acest lucru și postumitatea nu are motive să-l contrazică. Nici emulii săi de peste veacuri, nici comentarii contemporani nouă nu încearcă a-i răstălmăci gândul profund. Oricum, actorul — înaintea tuturor aceluia pe care îi îmboldesc muzeele — are privilegiul amplificat de spațiul uman de exercitare a profesiei, astfel încât, în legătură cu el, să se vorbească, în chipul cel mai adecvat, că trăiește „o mulțime de alte vieți decât a sa“, pentru a-și „putea trăi propria viață“. (Athanase Joja). O dovedește fișa de creație în care sint trecute roluri de palmare și inițiative personale luate în seamă de topul criticii și al publicului: actorul tinăr și foarte tinăr s-a impus și în acest an între principalii vectori ai mișcării artistice românești, argumentând, prin talent și devotune față de scenă, înălțimea școlii naționale de teatru, maturitatea, spiritul mereu înnoitor al meseriei îmbrățișate.

Actorii tineri — afirmați cu deosebire în 1986 — vin puternic din urmă ca o generație omogenă pusă pe fapte mari, vizând (pe deasupra oricărei vanități alimentate de dorința de a obține „succes“) epoleții pe care îi poartă indeobște capul de afiș, vedeta, fără ostentație, ci ca o răsplată a muncii, a pregătirii continue, a conștiinței profesionale, cu alte cuvinte. Nouă ni s-au relevat a fi marcat o dezvoltare pe măsura disponibilităților și a condițiilor, în primul rând: **Tamara Popescu** (Teatrul Național Craiova) — aptă de performanțe superioare, indiferent de mărimea (la propriu și la figurat) a rolurilor abordate; **Rosnyai Julia** (Teatrul Maghiar de Stat Sf. Gheorghe) — cu prestație de anvergură în „Timp de ade-

văr“, de Eugen Busuioceanu și „Cercul instelat deasupra noastră“, de Ecaterina Oproiu; **Nina Udrescu** (Teatrul Dramatic Constanța) — în „Acești îngeri triști“ de D. R. Popescu și „Nu sint Turnul Eiffel“ de Ecaterina Oproiu; **Victoria Cociaș-Șerban** (Teatrul Dramatic Brașov) — în „Arheologia dragostei“ de I. Brad; **Dan Puric** (Teatrul „M. Eminescu“ Botoșani) — în „Romeo și Julieta la Mizil“ de G. Ravetti și „Cvadratura cercului“ de V. Kataev; **Valentin Voicilă** (Teatrul de Stat Aiud) — în „Vicleniile lui Scapin“ de Molière și „Valiza cu fluturi“ de I. Naghiu; **Luminița Botta** (Teatrul „Bacovia“ Bacău) — în „Matca“ de M. Sorescu și recitalul „Jurnalul Annei Franck“ (Marele Premiu la „Gala tinerilor actori“ de la Costinești); **Papp Eva** (Teatrul de Nord Satu Mare) — în „Titanic vals“ de T. Mușatescu. Am urmărit, de asemenea, cu emoție, evoluțiile pline de temperament, de farmec și presență scenică semnate de **Florica Dinicu** (Teatrul Dramatic Galați), **Marina Procopie** (Teatrul de Nord Satu Mare), **Carmen Enea** (Teatrul „Bacovia“ — Bacău), **Simona Măicănescu** (Teatrul Tineretului P. Neamț; în prezent la Teatrul Mic), **Roxana Ionescu** (Teatrul „M. Eminescu“ Botoșani), **George Marin** (Teatrul „M. Filotti“ Brăila), **Valentin Ivanciu** (Teatrul de Stat Reșița), **Cristian Sofron** (Teatrul de Stat Oradea și Teatrul „C. I. Nottara“), **Bessenyei Istvan** (Teatrul de Nord Satu Mare), **Carmen Ciocilă** și **Carmen Tănase** (Teatrul Național Iași, Secția Suceava), **Ștefan Mares** (Teatrul dramatic Baia Mare). Ei — aceștia și mulți alții dintre actorii tineri, alături de colegii lor mai virstnici, unii adevărații „monștri sacri“ — amintesc, după ceasurile noastre de muncă, seară de seară, că „sint făcuți din aceeași materie ca și visele“.

VICTOR BIBICIOIU

Esteticul de lingă noi

Spațiul interior

Locuința, primul gest de a instăpini spațiul în ceea ce numim arhitectură, localizează un sumum de credințe și simboluri care la majoritatea popoarelor constituie arhetipuri fundamentale.

Suflet din sufletul lumii ingropat sub talpa casei sau sub semnul pragului, suflet pur și nevinovat sacrificat spre ocrotirea zidirii împotriva răului și vremelniceii leagă prin singe trănicia mortarului mesterului Manole.

Adunând liniștea somnului sau poate permanența focului în vatră, locuința ne adună cu noi și cu cei ai noștri în orizontul domestic al familiei. Ca o succesiune de cercuri concentrice, ne stringem în jurul vetrei, iubind darul prometic prin tot ceea ce reprezintă el — lumină, căldură și hrană, ca apoi în jurul nostru să se închidă rotirea casei și în jurul zidurilor să se închidă gardul și în jurul gardului satul și așa mai departe, într-un gest de transgresare — de la vatra focului, spre vatra casei și într-o sublimă extensie de sens, spre vatra neamului.

În timp evoluția modului de locuire, creșterea confortului casnic a dus la inventarea mobilierului. Apariția mesei și scaunului a creat un nou centru de concentrare, întimplându-se odată cu translația funcțională de la luarea hranei în jurul focului, la luarea hranei în jurul mesei, și o translație de localizare a cen-

trului simbolic al casei. Masa rotundă a țărănilor români, și gestul binecunoscut al parietalității asupra adunării pruncilor în jurul ei, a devenit un semn sacralizat al familiei. Acestui spațiu al locului de masă trebuie să-i acordăm și în contemporaneitate respectul condensării apartenenței, chiar dacă agitația vieții de zi cu zi ne obligă doar la o regăsire duminicală.

Masa din bucătărie nu are festivitatea necesară gestului, iar cea din camera de zi nu are spațiul vital necesar, datorită aglomerației de funcțiuni pe care le concentrează acest loc (primire, studiu, vizionare TV, video, audiere).

O soluție de compromis a mesei plantate poate satisface peste săptămână lejeritatea mișcării în camera de zi și duminical — imperativul mesei familiale.

Dar și mai interesant mi s-ar părea regindirea spațio-funcțională a locuinței prin reiterarea între bucătărie și living a acelui hol polivalent, care să cuprindă locul de luat masa, locul de joacă al copiilor, balansoarul bunicii, hol care să aibă rolul unei plăci turnante ce totodată să concentreze funcțiunile coezive ale familiei. Meditația asupra locuinței contemporane continuă.

CRISTINA SUCIU MOSCU

Un spectacol dirijoral *)

„Dirijorul reconstituie linia patetică generală a piesei, pregătește, ca să zic așa, rolul în numele orchestrei și îl joacă în fața ei... „dirijorul adevărat rămâne un actor“.

Am regăsit în aceste cuvinte rostite cu aproape trei decenii în urmă de un mare împătimit al muzicii — l-am numit astfel pe George Călinescu — un posibil crochiu al tabloului pe care **Cristian Mandeal** îl relevă publicului său.

Cristian Mandeal este unul dintre acei dirijori care trebuie nu numai ascultați ci și priviți, căci „magia“ gesticii sale atît de degajate, de o eleganță plină de naturalețe, parcă se prelungește în vibrațiile sonore ale orchestrei, cărora le conferă un plus de sugestivitate. Bagheta sa reușește să modeleze, să contureze suprafețele și volumele acestei substanțe armonice și timbrale cu o plasticitate remarcabilă. Simplitate și suplete, limpezime și fluiditate — date pe care mina muzicianului le întipărește materiei componistice pe care o replămădește, pe care o trece prin propriul său filtru, dăruind-o apoi celorlalți, pulsind de viață cu care a fost înobilată. Ascultându-l și privindu-l pe Cristian Mandeal în fața, mai precis în centrul orchestrei pe care o conduce, redescoperi parcă sensurile noțiunii, a sintagmei: generozitatea artei; o generozitate ce nu te poate lăsa deoparte, ce te captează și te poartă într-o lume a ardenței și deopotrivă a discreției, a grandiozității și a grației, o lume făurită din sunet și simțire. Este ceea ce Cristian Mandeal aduce de obicei în sala de concert, este ceea ce a definit și programul susținut la pupitrul Orchestrei simfonice a Radioteleviziunii.

Împietirea dimensiunii picturale cu cea narativă și-a pus amprenta asupra celor două lucrări ce au încadrat profilul seriei. În Cantata „Odă lui Mireea cel Mare“ de Doru Popovici, pe versuri de Ion Meitoiu, concepția interpretativă a detașat cu fermitate contrastul celor trei mari secțiuni ale opusului, gradind evoluția expresivă de la atmosfera de o sobră și grăitoare evocare, ilustrind sonor acea „patină“ a timpului, ale cărui neguri se ridică parcă dintr-un ocean al istoriei, la curgerea molcomă de melopee cu vagi tente epice, trezind eouri bizantine, la acumulările de energii ale construcțiilor polifonice, ce pregătesc izbucnirea de forță triumfală a momentului imnic, încredințat cerului.

Abordind din nou o partitură mai rar auzită pe podiumurile noastre de concert:

— **Variațiuni și fugă pe o temă de Mozart** de Max Reger — Cristian Mandeal a căutat relieful propriu al fiecărei pagini, încercind să-i zugrăvească „portretul“, acea individualitate întrezărită din detalii fin relevate într-un ansamblu amplu și echilibrat arcuit. Arhitecturile sonore au avut soliditate și monumentalitate fără a pierde din transparentă și culoare, din avintatele lor boltiri. Folosind o metaforă nu lipsită de riscuri, prin fantezia mereu îmbogățită de reverberațiile memoriei (atunci cînd își găsesc inspirația în gestica vîguros concretizată sonor a acestui dirijor) s-au perindat înaintea privirii și valurile inspumate, și talazurile dezlănțuite ale onora dintre pinzele lui Aivazovski dar și irizările inefabile ale penelului lui Monet, cînd surprinde stropii de lumină ai unui răsărit de soare; paleta ar fi, desigur, mult mai largă. Dar nu s-a aflat — deși o credeam necesară — acuitatea decupării conturilor, acea profunzime și densitate a tonurilor lui Cézanne, de exemplu, pe care probabil o altă proporționare a registrului grav, a corzilor grave ar fi sugerat-o mai lesne, împlinind o sferă imagistică de mare diversitate, întărindu-i astfel strălucirea și pregnanța.

Acompaniamentul orchestral fin dozat, urmărind cu veritabilă știință discursul solistic a învăluit **Variațiunile rococo** de Piotr Ilici Ciaikovski, pe care violoncelistul bulgar **Anatoli Krasiev** le-a survolat cu multă dezinvoltură, cu o ușurință ce s-a apropiat de facil, prin tendința de bagatelizare a substanței tematice în favoarea dantelăriei sonore, a arabescurilor crefonate nu întotdeauna cu precizia virfului de peniță, cu puritatea și siguranța desenului în tuș.

A fost deci unul dintre acele concerte ce se anunță extrem de interesante nu numai prin programul pe care îl propun, ci și prin autenticul spectacol dirijoral pe care îl oferă. Privindu-l, Cristian Mandeal ne-a convins; ascultându-l, am fi dorit mai mult; am așteptat, e drept, ca acest cristal măiestrit elaborat (actul artistic în sine) să atingă o cit mai riguroasă cizelare și să se afle, pentru a reda întreaga sa lumină și strălucire.

ANCA IOANA ANDRIESCU

*) Concertul orchestrei simfonice a Radioteleviziunii dirijate de Cristian Mandeal, Studii din Str. Nufurilor, joi 11 decembrie 1986.

Profesorul nostru Natura *)

Inconștient n-a fost spectaculos: ideea părea să se dizolve în timp mai mult decît o amintire, dar ea persistă. Expoziția de grup intitulată simola „Peisaj“ deschisă în spațiul modest de la „Gala-theat“ acum un an a făcut din cercetarea naturii un program: a doua expoziție, „Prolog I“, transformă cercetarea plastică într-o experiență artistică, devenind astfel, prima „mășină“ a unei ipoteze critice asumată existențial; le numeam atunci „Dosarul unei experiențe“.

Între timp, componența grupului s-a schimbat. Horia Bernea polarizează spațiul artistic de la Tescani cu firească autoritate, iar tinerii care lucrează aici, ca în vecinile comunități artistice, se lasă de bună voie influențați. (robiți) ori răpiți de curentul puternic.

În „Prolog II“ e mai multă cumintenie: fie că se apelează la metodele vechi, clasice, academiste sau școlărești, ori la soluții moderne (tușă așezată gestualist, cromatică expresionistă, compoziții speculind desfășurarea pe orizontală a subiectului literar) cu toții se întrebă în fața spectacolului naturii „cum e posibil?“ „de ce?“

În prima formulă, ei se dedaseră unui tip de cercetare dus pînă la capăt, pînă la epuizare, care consta în interogarea unui motiv, de cele mai multe ori simplu pînă la umilință, din toate punctele de vedere și investigarea lui prin toate tehnicile artistice de șevalet (desen, acuarelă, pastel, pictură în tempera, în ulei). Astfel, o creangă de măr, o floare sau o frunză erau desenate de către toți artiștii, în același moment al zilei, cu notația orei, așa cum procedau impresionistii.

Astăzi, lucrurile nu mai sint atît de restrictive tematice. Dimpotrivă, lărgind

carul preocupărilor, privind mai departe de creangă ori de copac, ei încearcă „să vadă pădurea“, cerul, pămîntul, norii.

În absența hipercorectitudinii unui desen care a șocat pe mulți, întilnim azi un desen mai puțin obstinat, o mai puțină grijă față de frumusețea ductului și mai mult studii fruste, frugale, dovedind că întrebarea „cît de imitativă poate fi arta?“ pusă atunci (dar nu pentru întia oară ci, invocată ca un intept adagio) n-a fost tocmai neîndreptățită, după cum, frumosul prin adaos de culoare a dispărut dovedindu-se anacronic ca fardul pe obrazul copiilor.

Ca și „Prolog I“ și „Prolog II“ are încă de răspuns la multe întrebări.

Solidari pe acest drum al cunoașterii, cei șase apărători ai naturii, Horia Bernea, Paul Gherasim, Constantin Flondor, Ovidiu Pastina, Ion Valentin Scărlătescu, Mihai Sărbulescu vor ajunge într-o bună zi să se întrebe mai suspinat sau mai lucid: „Ce-a ieșit din căutarea noastră?“ Și, vrînd să dea de liniștea siguranței pe care eternitatea peisajului și perenitatea vegetalului le oferă oricui, vor încerca să trăiască natura firească, fără răzvrătiri; și, obosiți după îndelungile scormoniri plastico-filosofice se vor plimba prin păduri și grădini, ferindu-se de varietate, cufundindu-se în valurile de flori, în valurile de apă, în valurile de nori cu care au încercat să răstoarne adevăratele confortabile și prețioasele incommode, ascultînd cu suflet innocent, povestea fără cuvinte a codrului, atenți la lecția profesorului nostru — Natura, care el, da, nu greșește niciodată.

SIMONA VĂRZARU

*) Expoziția de grup „Prolog II“, decembrie '86 — ianuarie '87, București, Căminul artei.

viata literaturii

Poezie

Un lirism tulburător *)

Celui ce se simte dornic să comenteze o carte nouă de poeme — de exemplu, *Alte poeme nouă* (să observăm în treacăt vetustețea cărturărească și ambiguă a epitetului), — a lui Mircea Ivănescu nu-i va fi ușor, pentru că Mircea Ivănescu publică noi cărți numai „pentru a da o idee” asupra cărții sale de poezie la care lucrează încă de la debut și care va rămâne, firește, în-finită. Ca atare, o carte de M.I. nu se propune ca unitate implinită, dar are, în schimb, însuși holografic. Renunțând la o comoditate, ne încumetăm, prevalându-ne de ipoteza de mai sus, care, de altfel poate fi infirmată de alți comentatori, să încercăm o schiță a poeziei lui Mircea Ivănescu căreia, dacă îi poate lipsi orice altă virtute, nu-i lipsește însă, în punctul ei de pornire, ca și în cel de sosire, sentimentul de tandră admirație cum și dorința de a înțelege.

Într-unul din foarte puținele interviuri acordate, poetul Mircea Ivănescu socotea monotonia o stare firească a propriei poezii. Încit departe de a avea aprehensiuni în fața monotonei, Mircea Ivănescu o asuma ca pe o stare creatoare. Monotonie la ivănesciană este similară monocordiei bavoviene. Ceea ce pentru simțul comun apare ca o carentă, chiar ca o atonie, pentru spiritul poetic ivănescian reprezintă, dimpotrivă, calea însăși de acces într-un loc plin al ființei, în acel orizont interior unde posibilul substituie realul, fără ca primul să provoace descentrarea ființei prin mișcarea liniilor ei esențiale în evaziuni sterile-alienante, și fără ca al doilea să-și piardă acuratețea și pregnanța figurativă.

Dacă surpriza, noul, experimentul existențial ori scriptural figurează ruptura, monotonia asigură, credem, la Mircea Ivănescu, un fel de „continuum vivendi et scribendi”. Nicolae Manolescu vorbea despre un proustianism liric la Mircea Ivănescu, sesizând, de asemenea, o configurare platonice a universului său poetic. Poezia ivănesciană susține o atare considerare. Sesizăm însă la acest poet un mecanism sufletesc și artistic ceva mai complicat. Astfel, sensul recuperării prin scris a „timpului pierdut” nu e univoc (în sensul că memoria involuntară și materializarea ei în text ar fi capcana acelor enclave privilegiate de timp în care ființa se revelează în autenticitatea sa). Scrisul ivănescian reprezintă mai degrabă un efort de „oprire” a celui „illo tempore” sau chiar de invenție a lui. „Timpul trăirii” regenerează numai în spațiul scrierii și durată interioară a ființei, aflată mereu în pragul aneantizării, e înlocuită cu durată scripturală, nici ea foarte stabilă, câtă vreme poemul e doar o propunere de re-ființare.

Printr-o alchimie poetică sui generis, Mircea Ivănescu, lucrând cu aceleași elemente — golul, absența, amintirea — reușește să le transforme sublimându-le, conferindu-le adică pregnanța unei „realități” care, desi fulgurantă, este totuși cea semnificativă în ordinea conștiinței creatoare. Poetul reușește, cu alte cuvinte, în limitele incerte ale poemului, o

„fotografie” a peisajului său interior, dar fiindcă limbajul se dovedește un „fixator” defectuos, această imagine se voalează repede iar poetul e nevoit să-și pregătească iarăși și iarăși suprafața emișiei sensibile („pe tăbia care îți este tie din todeauna lumea”) pentru o nouă impresiune. „în jocul acesta fără sfârșit”, căci „mereu văd că e numai un joc — în care fac aceleași mișcări / și nu merg mai departe vreodată — / și totul rămâne același...”

Poet având, cum puțin alții, conștiința limbajului ca servitute, dar și ca unică șansă de „supraviețuire”, de eliberare a tensiunilor gordiene ale eului — căci în afara limbajului, dincolo de el, nu se deschide decât tenebra absolută a tăcerii, gramatica inexpugnabilă a nonexistenței —, Mircea Ivănescu pare a avea totodată nostalgia unei poezii *mentale*, în care cuvintele n-ar mai fi obligate la epifanii literale Carte după carte, Mircea Ivănescu probează această superbă și stranie utopie a unei poezii complet resorbite lăuntric.

Ascultând muzică, privind o gravură, citind o carte sau amintindu-și doar fraze din cărți, reconsiderând la nesfârșit fondul obsesiv de amintiri, poetul intrică planurile încercând să acrediteze un plan unificator, cel al poemului, dar având mereu conștiința rupturii și destrămării. Lirismul încetinit și infortocheat, mișcarea de ralenti a poemului ivănescian ascund în fond o conștiință torturată: lirica ivănesciană este una dintre cele mai dramatice și, la rigoare, mai tragice în orizontul contemporan al poeziei. Însul ei este unul cu mult labirint, un încercare, un prizonier al „spațiului interior”.

În poezia lui Mircea Ivănescu asistăm la o nesfârșită peregrinare a vocii auctoriale prin incintele și nisele eului, pe fondul exasperării — o calmă exasperare — provocate de incapacitatea limbajului de a se constitui într-o retenție de durată a ființei, crezând totuși „mereu că putem

da viață unui înțeles” sau că „gesturile noastre, altminteri stingace, / alunecând pe lângă obiectele sufletești, scăpându-le / și mereu schimbând, fără rost, așezările înțelesurilor, / au deodată un sens, și inchipuie chiar fapte / de care atiră urmări”. Un astfel de raport al poetului cu „poezia” și o astfel de înțelegere a virtuților și servitudinilor cuvintului ar putea explica situația lirismului ivănescian, despre care, cu un celebru filosofem, putem spune că își are centrul oriunde și circumferința nicăieri. O „poezie”, un poem poate începe de oriunde (dat-i poetului un „titlu” și va va scrie un poem, se zice), poate sfârși oriunde pentru a reîncape cu aceeași obstinație, niciodată plictisitoare, identificarea de sine, ba mai având timp, în desfășurarea sa, să etaleze virtuozități prozodice uluitoare.

Mereu la Mircea Ivănescu se desfășoară dialogul arborescent dintre un „dincoace” și un „dincolo”, dintre un „acum” și un „atunci” — într-o vesnică pendulare între tărâmurile fizice și metafizice într-o poezie dificilă, firește, dar care răsplătește lectura, încită lectorul, căci în montura oricărui poem strălucește cristallul cel mai pur al viziunii adinci și grele de înțelesuri.

Miza acestei poezii e cea a tragediei: vindecarea de frică și groază, de „spaimă încet năclăită a absentei”, act pur de taurmaturgie prin care se „spulberă ce e excesiv în spaima noastră” și atenuează lucrul cel mai cumplit — a ști ceva care nu-ți folosește la nimic, cum bunăoară că „totul e pentru todeauna dat și nu-l mai poți răsturna”. Iar această miză complexă se sprijină pe ceva numit cuvânt.

Asemeni înțeleptului, Mircea Ivănescu este convins „că viața nu este o explicație, ci o complicație”. Nici poezia sa nu este altfel. Dar din această infatigabilă „complicație” se alege un lirism tulburător, al unui poet cu adevărat de căpătii în literatura noastră.

IOAN MOLDOVAN

*) Mircea Ivănescu, *Alte poeme nouă*, Editura Cartea Românească, 1986.

Proză

Un prozator de atmosferă *)

Nuwelele din acest remarcabil volum exploatează insolitul ivit în viața de fiecare zi, ele fiind niște locuri deschise, care incită cititorii la continuarea în imaginație a situațiilor expuse. Scriitura este limpede și sugestivă, tehnica este aceea a scenariului cinematografic, totul se întâmplă într-un prezent plin de tensiune, care luminează și descifrează personajele.

În nuvelele „Personaje în cristalin”, Olimpiu, reporter de meserie, își petrece vacanța la mare, cu familia. Citind pe plaja pustie un jurnal scris în tinerete, atunci când viața lui se afla la un moment de răscruce și putea să aibă un cu totul alt făgaș, dacă iubirea lui cu Oana ar fi continuat, își dă seama de ecourile prezentului și hotărăște să le corecteze. Rapidele întoarceri în trecut, iubirea cu Oana, viața cotidiană la revizita la care era încadrat, fac ca prezentul să capete o valoare deosebită. Amenințat de rutină și de sentimentul puterii, să devină suficient și meschin asemenea fostului șef pe care-l detestase și al cărui post îl ocupa acum, Olimpiu dorește ca la reîntoarcerea din vacanță să redevină el însuși, să își trateze just colegii.

În nuvelele „Fotografia”, starea de tensiune se creează tot cu mijloacele cinematografului, se revine obsedat la o imagine, fotografia care alături unor participanți la o sărbătorire oficială chipul unui personaj ciudat. În cele din urmă enigma este rezolvată prin intermediul unei alte fotografii și al unei cărți.

Autorul vede realitatea numai prin intermediul aparatului de filmat, așa este imaginea bunicului din „La răspintia drumurilor, bunicul”, așa este succesiunea rapidă a scenelor din „Samson Dibar se urnește”.

În „Aparatul de filmat”, cei doi îndrăgostiți se ascund în noaptea de revelion într-un cinematograf și cu ajutorul unui aparat de proiecție se revăd pe ei înșiși plimbându-se îndrăgostiți în timpul verii. După terminarea proiecției, bărbatul începe un alt film: „Liviu începe un alt film. Rid. se joacă pe scena unui cinematograf și eternizează o clipă, bind din aceeași cupă de șampanie, ca și când ar fi ținut în loc acele ceasornicului cu nebunia lor”. Viața sentimentală a celor doi se desfășoară în cicluri, pendulind între realitate și visul care devine proiecția ei.

Situațiile conflictuale în care se află personajele se rezolvă în cele din urmă, o adincă umanitate dă senin și calm atmosferei tragice care străbate unele nuvele. Secvențele se derulează cu ingeniozitate, personajele se conturează viguros, ființa lor fizică și morală este creionată cu sensibilitate. Lie Precu, distrus sufletește după moartea soției care aștepta un copil, este readus în suvoial vieții de un țaran de la el din sat, Mielus, om de o mare bunătate, care îl ajutase și să-și urmeze studiile. Atmosfera apăsătoare sau plină de speranță este sugerată cu finețe, cititorul este cucerit prin marea sinceritate a scriiturii.

„Personaje în cristalin” este un volum scris cu un talent deosebit, intuiția artistică a autorului realizând pagini tulburătoare.

MARA NICOARĂ

*) Dan Bogdan, *Personaje în cristalin*, Ed. „Albatros”, 1986

În jurul anticipației

Consfătuirea cenaclurilor

Nu cu mult timp în urmă a avut loc la Iași, găzduită de Casa de cultură a tineretului și studenților, cea de a 16-a Consfătuire anuală a cenaclurilor de anticipație tehnico-stiințifică. Organizarea consfătuirii s-a realizat sub semnul Anului internațional al păcii, de către revistele „Știință și Tehnică”, împreună cu comisiile de resort din cadrul C.C. al U.T.C., cu sprijinul Comitetului județean Iași al U.T.C. Membrii cenaclului ieșean „Quasar” s-au străduit și au reușit să asigure o fluentă desfășurare a tuturor secvențelor consfătuirii.

În ultimii ani, consfătuirile naționale ale iubitorilor de literatură SF s-au aflat într-o profitabilă simbioză cu „Almanahul

Anticipația”, încelind astfel să se reducă la discutarea platonice a unor deziderate și generalități (almanahul publică lucrările premiate la concursul anual de literatură SF, fiind, practic, o antologie de bună calitate și, în același timp, succedaneul unei reviste SF).

Consfătuirea a debutat printr-un colochiu organizat la Universitatea din Iași și prefațat de lector dr. Nicolae Crețu. Au putut fi ascultate citeva comunicări deosebit de interesante și, aspect important, situate la înaltul nivel intelectual spre care tind și literatura SF de bună calitate. S-au reliefat comunicările rostite de către Andrei Cornea, Dan Culeș, G. Liiceanu, Constantin Pavel, Al. Zub. Cenaclisti care au ascultat cele spuse la acest colochiu au avut ocazia să constate cit de consonantă cu literatura de anticipație este speculația de înalt nivel intelectual și, pe de altă parte, cit de prăfuită este convingerea că literatura SF trebuie să cantezoneze mai ales în domeniul anticipației tehnologice.

Pe parcursul discuțiilor purtate în impul consfătuirii au fost enunțate idei demne de a fi reținute, referitoare la posibilitățile și dezideratele literaturii de anticipație. Notabile, datorită situației lor

constante într-un registru al seriozității avizate, au fost precizările de principiu, aduse de către Ioan Albescu și Ion Hobana. Multe alte intervenții, rostite de către scriitorii prezenți și de către unii cenaclisti s-au situat la o altitudine intelectuală remarcabilă, semnalind că etapa matură a SF-ului nostru este pe cale de a deveni o realitate. Au existat și unele luări de cuvânt mai puțin convinșătoare, în nota de frivolitate intelectuală și de diletantism, ale cărei manifestări sînt de natură să frîneze dezvoltarea normală a genului. Imbucurătoare au fost aprecierile juriului în legătură cu nivelul ridicat al lucrărilor prezente în concurs.

Cum participanții la consfătuire au fost în număr de peste 200, structura organizatorică devenită tradițională (cea a unui cenaclu largit, „întărit” prin cîșiva scriitorii de profesie) a manifestat tendința de a se transforma în cea a unui aproximativ simpozion, cu puțini vorbitori și mulți ascultători. Stilul destul de expeditiv al unor dezbateri (datorat în special unor lungi reprize video, petrecute în aceeași sală, cu filme SF, desigur interesante, dar, în opinia mea, mai puțin

importante decît discuțiile) a anulat posibilitățile practice de exprimare ale celor mai mulți dintre participanți. Probabil că în anii următori se vor organiza secțiuni, una dintre acestea fiind consacrată exclusiv programelor video.

Un aspect de asemenea perfectibil a fost și slaba atenție acordată literaturii SF românești, discuțiile mergînd — în spiritul unei tradiții care se cere depășită — în direcția unor considerații cu caracter general. Cit privește discutarea unor probleme (ținînd de critica pornită de la anticipația românească, aceasta, în ciuda unor încercări de amorsare, a fost practic nulă, aspect intristător, dacă ținem seama de o anumită proliferare, totemai în acest domeniu, a diletantismului pretențios. Problemele ținînd de anticipația românească de azi ar fi trebuit să se afle în centrul consfătuirii.

Cu reușitele și rateurile ei, cea de a 16-a consfătuire a cenaclurilor de anticipație a confirmat, cum arătam, faptul că SF-ul nostru se află pe drumul către etapa sa matură.

VOICU BUGARIU

O capodoperă a culturii noastre

Deși a scris mult, pe Negulescu nu-l reprezintă decât 2-3 cărți: *Filosofia Renașterii*, *Istoria filosofiei contemporane* și, poate, *Geneza literaturii culturale*. Problema cosmologică, Problema ontologică, Destinul omenirii sînt onozabile, dar minore. Vocația și formația sa erau de istoric al filosofiei; cînd a vrut să și le depășească, a eșuat, sau aproape.

Nu sînt dintr-aceia care cred că istoriografia filosofiei este marginală și marginalizantă. Și aceeași nu neapărat pentru că o fac eu insumi. Cînd e înțeleasă și practică cum trebuie, oferă aceleași șanse ca filosofia sistematică, fiind, la limită, un alt mod de a face filosofie. În principiu, nimic nu e ratat din capul locului, dar poate fi ratat.

O istorie a filosofiei simplu narativă, ca succesiune de rezumate inexpresive, cu fixarea scopului în explicarea exterioară (în povestirea) operei, aceasta, da, este perfect inutilă, dacă nu chiar păgubitoare, fiind devvalorizantă. O asemenea istorie, deci, pentru că se dezechalează de sistemul filosofic, se închide în orizontul incommunicabil al unui trecut abstract. În acest caz, deși istoria a filosofiei, ca nu mai funcționează, a a zicînd, personant în raport cu sistemul filosofic, el însuși o istorie, dar o istorie în prezent. Astfel incit, deodată, o gravă „tăietură” pare să despartă filosofia de „dincolo” de aceasta, de filosofia de „dincoace”.

Or, dacă istoria filosofiei este a filosofiei, iar filosofia este istorică, istoria și sistemul se determină reciproc. Istoria, prin urmare, va putea fi citită cu sistem pe verticală, în timp ce sistemul ca o istorie „absorbită” și reconstruită într-un alt plan, orizontal. Istoria hegeliană a filosofiei și sistemul hegelian, mai întii, și teza de doctorat a lui Marx, apoi, sînt, în acest sens, exemplare. Intorcîndu-se la vechii greci, în particular, la atomiști, Marx, bunăoară, n-o făcea decît pentru legitimarea, cu argumentele istoriei, cu ele ca date într-o posibilă construcție ontologică, a libertății umane. Atomismul grec, așadar, era identificat, dacă se poate spune așa, cu o axiomă din care deductiv, erau făcute să decurgă propoziții cu valoare în sistem. În acest fel, un fapt istoric era recunoscut în valoarea sa constitutivă filosofică ca sistem. Dar pentru aceasta, faptul istoric trebuia văzut în deschiderea lui sau, mai exact, ca fapt deschis, cu locul său natural în sistemul în continuă devenire al filosofiei.

Prin analogie cu „opera deschisă”, deci, putem admite, tot asemenea, și faptul istoric. Altminteri, am face o istorie ca o „veșnică întoarocere”, o reluare a aceluiași date, o repovestire continuă pînă la apărarea materiei istorice. Dar cit ar fi de utilă? Și cit de obiectivă?

Citînd, bunăoară, pe primul filosof al grecilor, cazul-limită, pe Thales din Milet, edică, așa cum îl recepta un om al vremii sale, socotînd că o putem face, nu este tot una cu a abdica de la condițiile elementare de autenticitate ale actului interpretării și ale înțelegerii? Cum într-o lectură în sine și parcă pentru sine am mai putea spune cu Hegel că „ceea ce este prim în știință a trebuit să se dovedească prim și istoriceste” și invers? Înă ceea ce nu are a fi justificat în ordinea sistemului cade din istorie, din istoria esențială, vreau să zic.

Filosofia Renașterii a lui P. P. Negulescu, reinărită de curînd la Editura Eminescu, face cit o demonstrație a exercițiului istoric pentru exercițiul sistematic. Elevul lui Maiorescu, elevul preferat, poate și unde i-a înțeles mai exact învățămîntul, P. P. Negulescu, aici, cu deosebire, în această *Filosofia a Renașterii* a ales singura cale cu sansă de autenticitate. Anume să-i explice pe gînditorii Renașterii în deschiderea lor către noi și pentru noi, să-i înțeleagă pentru a ne

înțelege pe noi. O lectură în sine, paradoxal, pe cit este mai fixată într-un timp determinat, pe atît riscă să fie mai abstract atemporală.

Nu vreau să spun că supunerea la obiect nu este, nu-i era lui Negulescu, prima regulă a metodei. Istoricul filosofiei Renașterii se aplica însă faptulul pentru a-l percepe în deschiderea și resemnificarea sa în „durată lungă”.

El însuși socotea că istoricul are a reconstitui o materie dată cu o acribie niciodată excesivă. Prudența în interpretare, ca logicii istoriei să nu-i fie substituită cea a „observatorului”, pare, la el, aproape o obsesie. Ea însă, nu era decît principiu metodologic, Negulescu prevenind că o „lectură” istorică trebuie să desprindă acele structuri formale coextensive filosofiei în conceptul său generic.

„Impersonalitatea”, în urmare, avea numai scop propeudeutic: pregătirea actului valorizator. Camil Petrescu, în care profesorul de istoria și enciclopedia filosofiei de la Universitatea din București își pusesese mari speranțe, neînșelate, întrecute chiar, Camil Petrescu, deci, avea să păstreze în amintire tocmai această lecție de metodă: „Expunea în fiecare lecție, cu rare excepții la istoria filosofiei, un autor și o teorie. Timp de cincizeci de minute, cu o supremă corectitudine intelectuală împinsă pînă la ascetism, se identifica autorul expus, în celelalte zece minute întreaga teorie era însă disecată și nimicită ca sub un neînduplecat stil analitic”.

Într-o primă mișcare, așadar, Negulescu se atasa operei pînă la a i se supune. „Intropatia” însă tinea de ceea ce s-ar putea numi o bună „viclenie” a rațiunii, căci pe această cale obiectul de aplicație putea fi asumat pentru a fi stăpînit. Cele zece minute de „nimicire”, cum zicea Camil Petrescu, erau de dezlegare și de opunere pentru reintegrare în sistemul constituției filosofice. Paradoxal, Negulescu nu era mai obiectiv atunci cînd expunea cit atunci cînd destructura metodologică opera pentru a o prinde în alte structuri. Cînd, deci, părea mai subiectiv, prin accentuare valorică, era mai aproape de lumea sensurilor.

Filosofia Renașterii, în formă inițială, un curs destinat studenților, dă exemplar seama de virtuțile acestei metode „în doi timpi” ca momente de trecere de la „subiectivitate” la „obiectivitate”. De aceea este și cea care îl reprezintă, mai bine, fiind, cu siguranță, capodopera sa.

E puțin? Ar fi, poate, dacă ar fi numai a sa, dar **Filosofia Renașterii** este, totodată, o capodoperă a culturii românești.

Despre Renaștere, în genere, despre filosofia Renașterii, în particular, s-a scris mult și se va scrie mereu. S-au deschis între timp noi perspective: cea a lui Panofski sau cea a lui Hiram Haydn și Eugenio Battisti (care impune un concept al Renașterii privită dinspre partea „plutonice” a ei) sînt dintre cele mai fructuoase. Aceasta n-o pun însă pe aceea a lui Negulescu în retragere. **Filosofia (sa a) Renașterii** stă, la urma urmelor, sub același semn ca marea sinteză burckhardtiană, **Cultura Renașterii în Italia**.

Ca aceasta, pe alocuri, ne poate părea, azi, mai estompată dar în ansamblul ei își păstrea-

ză intactă valoarea. Numai o Renaștere „posibilă” dintr-un program parcă nesfîrșit, de la prima ediție (1910-1914) și de la cea de a doua, mult adăugită (1945-1947), ea și-a verificat rezistența printr-o complementaritate din ce în ce mai pronunțată. Căci, dincolo de timpul ei istoric ea le completează pe altele și este, la rîndul său, întregită mereu.

Operă în care Negulescu și-a dat toată măsura științei și a simțului valorilor, ea stă și azi dreaptă și neclintită în zona marilor izbînzii ale culturii românești. Patosul adevărului, al binelui și al frumosului, umanismul și raționalismul, pe scurt, care i-au fost dominante, i-au făcut pe Negulescu să-și găsească rezonanța într-un univers al omului ca valoare supremă, în Renaștere.

GH. VLĂDUȚESCU

Eternul plebiscit

Recuperarea propriei culturi este ea însăși o operă culturală. Mai înainte, însă, ea este o datorie, niciodată definitiv săvîrșită, a fiecărei generații, un „plebiscit” de fiecare zi ale căruia verdicte se răsfrîng deopotrivă asupra generației care îl provoacă, precum și a celor viitoare. Prima afirmație se vede întărită de întreaga serie a cărților lui Al. Zub, o serie ce pare tot mai mult să se inchege cu coerența unei opere. Cea de-a doua este chiar o idee a sa tutelînd, împreună cu profesiunile de credință ale lui Maiorescu și Părvan așezate pe pagina de gardă, recentul volum publicat la Editura Junimea, **Cunoaștere de sine și integrare**. O idee pe care istoricul ieșean și-a asumat-o ca destin intelectual.

Ce se întimplă, de fapt, în istoria și circulația culturilor de natură să le dezrădăcineze uneori pînă la alienare, sau să izoleze o parte din valorile lor în memoria vegetativă a bibliotecilor — nici acesta un refugiu prea sigur, cum s-a văzut — departe de conștiința și memoria vie a oamenilor? Istoria culturilor este parte componentă a istoriei. În cuprinsul său, cum observa I. Burckhardt, lucrurile nu se desfășoară întotdeauna logic. În ciuda tuturor tentativelor de a le prezenta ca „legice”, am putea adăuga noi. Distanța dintre istoria reală și imaginea despre istorie — ea însăși un produs istoric — este o variabilă ce poate (im)potența conștiința de sine a unui popor. Inevitabil, ea devine un dat cultural capabil să contribuie la dedublarea culturii, la scindarea structurilor valorice operante în prezent, sau recuperabile din trecut. Așa cum s-a văzut, exproprierea istoriei și culturii poate fi rodul unor factori externi sau interni, cel mai adesea strîns împlețiți. Altminteri, oscilațiile ciclului civili-

zațiilor au marginalizat și împins într-un con de umbră culturi altădată înfloritoare, peste sedimentele lor depunîndu-se formațiuni valorice mai mult sau mai puțin asimilate organic, veritabile „forme fără fond” după o conceptualizare binecunoscută. În societatea modernă, sincronizarea culturală (ca și cea industrială sau tehnologică) a fost — și continuă să fie — însoțită de crize. Cultura multor popoare a fost traversată de adevărate crize de identitate, fie că este vorba de cea greacă, confruntată cu monumentele sale antice, sau de cea franceză sensibilă, și ea, la tradițiile sale ce par amenințate de modelele anglo-saxone, de la comportamentul în familie, pînă la limba vorbită.

Alegîndu-si ca obiect de reflecție secolul al XIX-lea — care pentru istoria noastră politică, socială și culturală este încheie abia pe la 1918 — Al. Zub restituie această epocă din perspectiva a două procese distincte analitic dar, cel mai adesea, strîns împlețite în biografia personală și intelectuală a marilor figuri care au făcut și scris istoria în acel rîstimp: „cunoașterea de sine” ca ființă istorică națională și „integrarea” în istoria universală. Fericit titlu de carte de vreme ce, iată, întitulează o întreagă epocă! O epocă în care mai toți istoricii noștri de seamă, de la Bălcescu la Iorga, s-au afirmat deopotrivă ca oameni politici activi și ca personalități culturale marcante, ca lucrători asupra rînduieiilor dinăuntru și ambasadori ai culturii în afară. Despre aceștia toți Al. Zub a scris. S-ar părea că avem de-a face cu un istoric al istoricilor. Oricît de atrăgătoare, formula nu ne restituie integral proiectul distinsului istoric ieșean căci, plecînd „pe urmele” lui Bălcescu, Kogălniceanu, Xenopol, Părvan sau Iorga, el redescoperă și resemnifică, pe această cale indirectă, însăși istoria acelei perioade. Fără îndoială, una de adinci și precipitate restructurări economice, sociale și politice, de confruntare și retabelare valorică, vizibile în toate creațiile culturale majore, de la literatură pînă la istorie și politică. O epocă pe care Mircea Eliade o vedea totuși unitară în dominantele sale culturale, așezate sub semnul a ceea ce el numea „un destin al întregului secol XIX românesc”: vocația enciclopedică. Surprinzătoare — dar perfect legitimă — această reacție specifică, această revanșă culturală pe care și-o asumă o societate simțitor decalată sub aspectul structurilor sale social-economice și politice, și care, în conștiințele sale directe resimte frustrant acest decalaj! O dialectică subtilă a relațiilor dintre bază și suprastructură ignorată de catehismele de tip „diamant”, dar precis reperabilă în istorie, și nu numai în cazul țării noastre (Germania secolelor XVIII—XIX a trăit o experiență similară, încă mai spectaculoasă). Într-o carte publicată cu doi ani în urmă, sociologul I. Bădescu părea atît de impresionat de această desincronizare dintre structurile social-economice ale societății românești și reacția sa novatoare pe planul culturii, încît aceasta din urmă îi apărea ca inaugurînd o serie în cultura europeană modernă. Cert este însă că spiritul critic și propensiunea spre enciclopedism a multor cărturari români a fost

întreținută și de alte nevoi decit cele formative ale spiritului renescentist clasic. Patriotismul, resimțit ca necesitate launtrică de paritate intelectuală cu o lume care ignora istoria și cultura poporului nostru, într-o epocă de renaștere a conștiințelor naționale, de intensificare a circulației valorilor și persoanelor, a „confluențelor și legăturilor” spirituale, va fi însoțit proiectele intelectuale temerare ale acestor generații de cărturari. Rezultatele, inclusiv pe planul recepției realităților și culturii românești în afară, au fost remarcabile dar, așa cum releva C. Noica, mai toți acești mentori ai culturii noastre nu vor crea opere originale, desi fiecare ne va fi lăsat o operă copleșitoare prin amploare. Temperatură, vocația enciclopedică ar avea totuși șansa creației, conchide filosoful mistagog, amintînd cazul lui Blaga. L-am putea adăuga pe cel al lui Xenopol, convingi de argumentația lui Al. Zub (dacă nu cumva **Principes fundamentaux de l'histoire** constituie supremul argument).

Prin **Cunoaștere de sine și integrare** — o carte în care toată această problematică își găsește ecouri ce o fac mult mai comprehensibilă decît o putem face noi — istoricul ieșean nu ambiționează mai mult decît să-și integreze strădania într-o operă amplă de restituire a valorilor trecutului nostru, asemănătoare, în unele privințe, celei de „recuperare a demnității colective” ce a marcat ultima jumătate a veacului trecut. În pledarea acestei cauze s-au auzit multe voci, dar cea a lui Al. Zub este, totuși, una distinctă. Caracteristicile timbrului său sînt date de echilibru, respectul pentru adevăr și erudiție. Fie că este vorba de conotații ale unei istorii subiective (sentimentul accelerării ritmului istoric, în **Durată și identitate**) sau obiective (incadrarea europeană și reflexele unor evenimente precum revoluția, unirea, independența, retrospectate **Pe calea recuperării**), de circulația unor idei și persoane (între secolele XVII—XIX, în **Confluențe, legături**) sau de evocarea contextuală a lui Eminescu, M. Eliade, V. Părvan și A. D. Xenopol, istoricul este preocupat — și totodată constrins de formula în care scrie — mai degrabă de așezarea unor accente și reabilitarea unor detalii. Speranța sa mărturisită este aceea că ele se vor dovedi utile unei sinteze istoriografice și interesante pentru un public mai larg. În ciuda forme punctuale a acestor contribuții, ele reușesc să adune evenimentele, procesele istorice și destinele personalităților sub semnul unor idei directe limpezii, prin a căror dialectică ele sînt resemnificate. Așa înțelegem mai bine acest fenomen — poate unic în istoria societății și culturii românești — de maximă comprimare în căutarea identității de sine și, aproape concomitent, de largă extensie în afară ce a marcat a doua jumătate a secolului trecut. Unda acestei pulsații se va face simțită încă în perioada interbelică. Abia atunci eliberată de „obsesia politicului”, așa cum nota Mircea Eliade, cultura noastră va încerca o „proiecție universală” ale cărei rezultate sînt astăzi binecunoscute.

Adunîndu-și în volum articole și eseuri mai vechi — aparent simple documente de lectură și de lucru — Al. Zub a reușit să evite, credem, riscul fragmentarismului ce amenință întreprinderile de acest gen și să reafirme nu numai coerența proiectelor sale, ci și pe aceea a unui timp istoric. Asumîndu-și „patosul cuvintelor mari” — pe alocuri de neevitat, cum singur o spune — istoricul ieșean folosește un stil elegant, concis dar foarte expresiv, înobilat de meșteșugul selectării unor formulări memorabile ale marilor noștri cărturari, totul în beneficiul lecturii, care abia dacă mai este jenată de o (posibilă?) inhibiție a erudiției, vădită în supralicitarea trimiterilor bibliografice (unele făcute dispensabile de context).

Fără intervenții publice spectaculoase, spirit ponderat, disociativ și nuanțat, dar convertibil într-unul plebiscitar atunci cînd e vorba de valorile trecutului nostru, Al. Zub se numără printre cei care reușesc să facă din această restituire un act de cultură. Încă o dată biruit-au gîndul...

CĂLIN ANASTASIU

● **CONSTANTIN GAVRILĂ-NEGREA, Deva.** Dacă ar fi publicate, poemele dv. ar trece neobservate, ca atâtea altele. De aceea, prefer să nu le public.

● **MARIAN BRĂILEANU, Făcșani.** În scrisoarea anterioară l-ați deigrat într-o manieră brutală pe câțiva colegi de generație, dinare cei mai talentați. Acum îi răstăți în slăvi pe alții, lipsiți de talent, numai pentru că îi simpatizați dv. Deși să vă erijați în arbitru într-un domeniu pentru care nu aveți competența necesară, mai bine s-ați așezat serioasă limba română, fiindcă deocamdată în pleoariiile dv. patetice, apar numeroase greșeli de gramatică.

● **D. ALEX. SEUL, Izvoarele Sucevei, Suceava.** Vă rog să dactilografiati schița Capcana și să mi-o retrimiteți.

● **DAN STARCU, București.** Și pe dv. vă rog să vă dactilografiati textele.

● **DUMITRU IONESCU, Timișoara.** Nu sint „director”, cum mă numiți dv., ci semnatarul rubricii **Cenaclu prin corespondență**. Schițele pe care mi le-ați trimis dovedesc bune intenții, dar nu și talent literar. Sint convenționale, moralizatoare, previzibile. În **Impăcarea**, de pildă, absolut-ventul de facultate care pleacă pe șantier împotriva voinței tatălui său și învinge toate greutățile este un personaj lipsit de viabilitate. În viață există asemenea oameni, însă dv. l-ați luat nu din viață, ci din filme.

● **IANCU MARIUS, Ploiești.** Aveți umor, dar și o regretabilă predilecție pentru vulgaritate: „Desdemona, dă-mi batista. Ea de colo: „Te-n mă-ta!”. Gândiți-vă că acest stil place unei categorii foarte restrânse de oameni, dintre aceia cu care nu v-ar

conveni să vă întâlniți noaptea pe stradă.

● **MARCEL CONSTANTINESCU, Timișoara.** Nu pot să vă dau nici o asigurare înainte de a vedea textele.

● **LIVIU CAPSA, Călărași.** Atât poeziile originale, cit și parodiile (vorba dv., tot originale) au farmec. Vor apărea la **Antologie**, în viitorul apropiat.

● **ION TOPIRCEANU, Sibiu.**

CENACLU prin corespondență

„Pe scara timpului fiecare se oprește pe o anumită treaptă”.

Ca să fi putut publica, trebuia să vă fi oprit cu citeva trepte mai sus.

● **EMILIAN GEORGESCU, Curtea de Argeș.** Versurile cuprind numai naivități:

„Zăpada scrișnește sub mine,
Crivățul rece mă bate pe-goraz,
Murmurind cîntec divin
Care mă fac să mă simt mai bine.”

e.c.
Păstrați textele și o să vă convin-geți singur ce amuzante o să vi se pară cînd o să le recitiți peste câțiva ani.

● **LILIANA COLIȘAR, Deva.** Flu-ența versurilor dv. ca și sensibilitatea dovedită de unele imagini mă deter-

mină să aștept cu interes și alte încercări. Reproduc deocamdată o strofă:

„Mi-e dor de nemurirea vreunei albe,
De vreun septembrie albastru n ploii,
De-o dimineată cu argint prin fire
Și de căderea lunii-n suflute la noi.”

● **VASILE V. BĂBUȘCA, Huși.**
„Ce-ți pasă?
Mi-e străbunul un magazin.
Ce-ți pasă?”

Nouă nu ne pasă, dar probail dv. vă pasă foarte mult, din moment ce o spuneti cu alita ardoare. Faceți — în orice caz — o greșeală crezînd că a fi modern înseamnă a fi excentric.

● **MARIO ȘTEFAN, Bumbuca, Dimbovița.** Din proza poetică pe care mi-ați trimis-o se remarcă doar dorința dv. de a scrie ceva impresio-nant, cum nu s-a mai scris vreodată. Să sperăm că această dorință va deveni pină la urmă realitate.

● **NICOLAE MINCU, București.** Există în unele din versurile dv. un contrast de efect între patetismul mesajului și tonul glacial:
„A erupt amintirea ca un vulcan
și lava incandescență a indoielii,
a reproșului meu, a uitării forțate...”

Mă atragi și ne pot să te resping.
Mă respingi și nu pot să te atrag.

Către tine se îndreaptă toți eredicioșii
destinului meu.
Spre tine vin izgoniți de lava unui
vulcan.

Ah, cum mai fug spre prăpastie.”

Din multe poeme lipsește, însă, orice fior liric.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Lumea cu amănuntul

Din universul copilăriei *)

● PARERI PRO ȘI CONTRA CONSTRUIRII UNUI DISNEYLAND EUROPEAN ÎN FRANȚA

Ajutor, șoricelul american vine totuși! Această exclamație a multor francezi vizază planul companiei Wald Disney de a-și construi în Franța un nou imperiu: „Disneyland-ul european”.

Consiliul regional din Ile de France, regiunea din jurul Parisului, l-a împuternicit pe președintele său să semneze cu concernul american contractul privitor la construirea unui parc de distracții. Majoritatea de voturi în sprijinul proiectului a fost obținută abia după ce și-au dat acordul și deputații partidului de dreapta, „Frontul Național”.

S-au făcut în acest sens și citeva concesii, cum ar fi cea ca în parcul de distracții să nu lucreze turci și arabi.

Este evident că șoricelul Micky se bucură în continuare de puțină simpatie în Franța... Multe întrebări nu au încă răspuns! Se pune și problema finanțării proiectului! Compania Walt Disney vrea să contribuie cu 17 procente la cheltuielile estimate la 45 miliarde de franci, dar să-și și însușască cea mai mare parte din profituri. Restul de capital pentru imperiul șoricelului simbol urmează să fie pus la dispoziție de regiunea Ile de France și de stat.

Deputații comuniști ai regiunii subliniază că suma antecalculată ar putea fi investită mult mai cu folos pentru dezvoltarea industrială și agrară a regiunii. Au propus și un plan, a cărui realizare ar însemna crearea, în numai doi ani, a

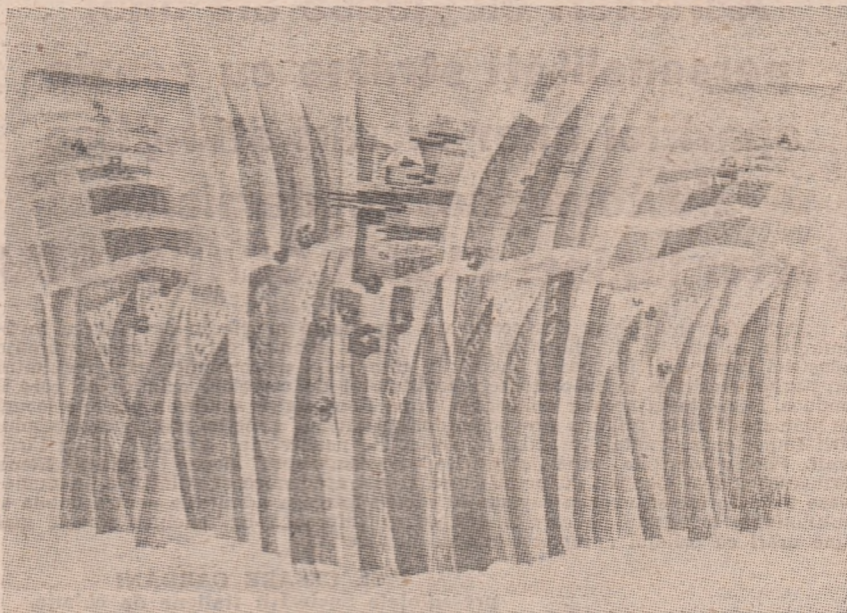
200 000 de noi locuri de muncă.

Mulțor francezi (cunoscuți prin atașamentul lor față de tradiție) le dă de gândit faptul că odată cu apariția parcului de distracții se deschid toate porțile și în fața pseudoculturii (subculturii) americane. Ca și cum nu era suficient că bistourile franțuzești sint concurate de hot-dogs și de sandwiciuri-le americane, că bătrînul și bunul comisar Maigret este alungat de pe ecranele cinematografelor de westernurile americane, acum ar urma să fie învins de Disney et comp. și Asterix, galezul, unul dintre cele mai cunoscute personaje ale benzilor desenate și desenelor animate franceze.

Și nu în cele din urmă, agricultorii de pe valea Brie se întreabă ce se va întâmpla cu ei dacă, așa cum este prevăzut, Disneyland-ul european va monopoliza ogoarele lor. Răspunsul deputaților și al locuitorilor regiunii este, încă înainte ca proiectul să fi prins rădăcini, exprimat în cuvintele: „Micky Maus, go home!”.

Traducere și adaptare
GABRIELA ȘEICARU

*) După articolul: „Puțină simpatie pentru Micky, șoricelul american”, de Martina Doering, apărut în ziarul „Junge Welt” (R.D.G.).

Tabela de marcaj

După cum ne așternem, n-o să dormim!

Ce an s-a terminat, dar și ce an începe! Mai sintem campioni campionilor europeni (și de puțin n-am fost „intercontinentali”), iar lupta reîncepe în curînd, mai tare ca oricînd. Deschidem noul an cu „Super-Cupa” Europei și totul e așa frumos că pare încă vis: februarie în Monaco, doar noi și Kievul pentru o cupă atîl de mare, în care va sîrși champagne franțuzească, la care au rivnit atitea și atitea teamuri fără de pereche! Doar noi și Kievul avem, însă, dreptul să punem șampania la frapat și șansa să bem din ea. Doar noi și nimeni alții, dar cit va fi de greu și ce frumos va fi dacă vom cîștiga! E limpede, ne trebuie puțină șansă și dacă încercați să spuneți nu, gîndiți-vă fie și numai că la Sevilla am jucat fără Stoica, la Tokio fără Bölöni, iar în Monaco va lipsi Dukadam. Există, just, Bălan, Stîngăciu, Bărbulescu, dar cit ar fi de buni (și sint!) toți trei, nu-s tot atît de mari ca titularii posturilor lor. Și-apoi, echipei îi lipsește și Jenei, urcat, e just din nou!, la națională, dar pe spinarea Stelei — campioana Europei, adică-n detrimentul ei. Și tocmai de aceea, pentru că iaca se deschide anul, de ce n-am repara ce s-a făcut, lăsîndu-l pe Jenei la clubul său de bază și aducîndu-l la lot numai atunci cînd trebuie, dimpreună cu Mircea Lucescu, de la Dinamo. Ei doi, impreună, ar însemna exact

ceea ce înseamnă Steaua și Dinamo pentru fotbalul românesc, adică fruntea. Se-aude că Lucescu ar prelua „olimpicii” și ideea e de salutat, dar dacă tot s-a înțeles că el e om de lot, și-l readucem, de ce n-am face-o pin’ la cap, cum se cuvine?! Măcar de dragul faptului că el a învins Austria, la București, și tot el ar putea găsi calea de a face, impreună cu Jenei, același lucru și-n noiembrie, la Viena. Că-n Prater se va juca, precis, calificarea la Turneul final european. Și pentru noi și, deopotrivă, pentru spanioli așa că, după cum ne-om așterne, așa vom și dormi! Eu, însă, nu sint pentru somn și somnolență și am trecut de citva timp de partea federației noastre, în care-am început să cred de cînd gîndește de trei ori pentru a hotărî o dată! Pe la F.R.F. s-a dus vremea vorbăreților și a sichițiilor, delegările de arbitri se vor face fără ochi și sprincene, loturile se vor compune din valori valide, iar campionatul se va juca pe față. Așa cel puțin îmi place să cred și așa cred că ar fi spre binele fotbalului românesc, care a și pășit în anul '87. Deschidem în Monaco, iar după cum ne așternem, n-o să dormim, ceea ce chiar e foarte-foarte bine!

HORIA ALEXANDRESCU

ANTOLOGIA

cenaclului prin corespondență

Paul Androne

După mult timp de așteptare, mi-a sosit din Buzău, de la profesorul de limba română Paul Androne, un nou plic cu poeme. Mă grăbesc să le public, bucuros că pot face un dar iubitorilor de poezie, cu prilejul începutului de an.

PARFUM DE MERE

Ea mîncecă mere și citește.
Livezi insingurate se scutură în cărți,
Tot aerul în jur se rumenește.
Și toamne foșnitoare-și lasă culorile
în hărți.

Adună, aplecată, mulțimea de cuvinte,
Din pirga visului imbelșugat cules,
Și luciul lor se face oglindă din'ainte
Cu cercuri circumscrise unui înțeles.

În camera parfum de mere coapte
Și amintirea șarpelui, firește.
Cînd din grădina zilei ne zăvorîșim
în noapte
Se-aude între noi un măr cum crește.

Sub umbra lui cu luciul de cerneală
Configurăm difuz nemaivăzute areale.
Tăceri se rotunjesc în secțiune
transversală
Cu toată armătura lor secretă de vocale.

UNIVERS DECONSPIRAT

Te uită! Aruncă absent săgeată și arc,
Jivina însăși rămîne o clipă descumpănită.
Vinătoarea aceasta priveghează de țare
li cade pe suflul ea o făină prin sită.

E totul știut, calculat milimetric,
Praful crește inecăcios pe gestu-neordat.
Pași se imprimă în drumul concentric.
Animalul, firește, a mai fost o dată vinat.

Pîndesti pătîmas și ești, desigur, pîndit,
Nici o mișcare nu poate fi făcută-ntr-o
doară.

Din tolba-nvechită rareori un secret
tresărit
Săgetează realul micșorîndu-l la seară.

Din margine-n margine e loc puțin
pentr-un gînd,
Mai atîrnă pe laturi vreun fald de idee,
Tu, vinătorule, lingă vinatul tău stînd
Faci din săgețile tale cozi fulgerate
de zmeic.

Să ridice-n văzduhuri spumegatul izvor
Matea lui dispărînd cotropită de iarbă,
Luminii prea crude să fie sfîlcnicul stor
Cînd umbrele prînd pe frunte să fiarbă.

CĂDERE LIBERĂ

Cum iar e iarnă, cearnă clipe moi,
Colinde-n calendare să se-ngroape,
Cu lerui-ler prin ger pină la noi
Încercîntatul cer să-l tragă mai aproape.

În apa lui să adincim cărări
Spre zări pîndite de o surpare oarbă
Și hasurînd în suflul tremurătoare scări
Precum cogașii-n urmă brazdele de iarbă

Farul acela cu ochiul rotitor
Ne-o priveghea-n sincope înaintarea
ciungă,
Sau spinzurați de plînsul unui nor
Vom bațe simplu timpu' într-o dungă.

Ecoul lui reverberat în munți
Recei gînduri prăvăli-va-n avalanșe,
Ca mari troiene apăsînd pe frunți
Fisuri adinei să sape în trupurile etanșe.

De frig încărungi-vor cuvintele prea vechi,
În aer respirarea va lăsa amprente,
Iar ochii consonanți ca rimele perechi
Vor căuta-n orbite privirile absente.

Oricare drum oricit ar fi de lung
Într-o cădere liberă incape.
Cînd primenite-n ger melancolii ne-ajung
Colinde-n calendare-or să se-ngroape.

CALUL TROIAN

Aerul e o fierbere inspumată de apă
Despicată pieptiș de cuțitul unei carene,
Timpul trage trudnic prin mine o grapă
Sub care prezentul sâmișna-și așterne.

Pașii lovindu-se de un aer înmărmurit
Ritmează inima mea și un molatic ecou
Se cuibărește într-un proaspăt cuvînt
lăstărit

Ca puil de pasăre somnolînd într-un ou.

Drumul inierbat mai păstrează cunoscutul
parfum.

— Ah, dorul meu ascuțit ca o coasă —
Tăceri inflamabile ard scara pină la
serum

Și poeme se nasc din cenușa rămasă.

În pămîntul potrivnic ele sint capul
de pod,

Sarea rămasă în urma evaporării.
Cînd molii flămînde pinza vremii o rod
Pocmul e calul troian păsînd iarbă
uitării.

TOVARĂȘA ELENA CEAUȘESCU

contribuție valoroasă la promovarea
în mișcarea științifică a idealurilor păcii,
colaborării și înțelegerii între popoare

Spiritul creator și acțiunile profund constructive ce definesc activitatea multilaterală, cuprinzătoare, pe care tovarășa Elena Ceaușescu o dedică progresului și înfloririi continue a patriei noastre socialiste, mobilizării științei și tehnologiei în folosul dezvoltării și păcii în întreaga lume dobândesc an de an noi și elocvente mărturii ale stimei adinci și înaltei prețurii ce o înconjoară pe toate meridianele globului. „Mă simt dator — declara prof. dr. Guido Sartori, membru al Prezidiului renumitei Academii naționale Dei Lincei, din Italia — să-mi exprim admirația pentru o personalitate care, pe lângă numeroasele sarcini politico-organizatorice, își dedică timpul cercetării științifice. Academician doctor inginer Elena Ceaușescu și-a consacrat ani îndelungați luptei pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, luptei împotriva războiului, pentru independența și integritatea țării sale. Ca om de știință, Elena Ceaușescu însușește toate acele calități deosebite care, împreună, formează un cercetător complet”. Asemenea cuvinte adresate tovarășei Elena Ceaușescu de numeroase personalități ale științei mondiale reprezintă expresii ale amplului prestigiu internațional de care se bucură gândirea și munca sa, legitima cinstire a unei personalități remarcabile ce înmănușează, într-o desăvârșită atitudine revoluționară, virtuțile omului de știință cu cele ale militanților pe țărîm politic și social.

Prin întreaga sa activitate, ce nu cunoaște odihna gândului și a dăruirii revoluționare, tovarășa Elena Ceaușescu realizează, în mod strălucit, o creație sinteză între îndatoririle, statornic îndeplinite, de om politic, de militant comunist și, în același timp, de om de știință. Opera sa este pătrunsă adinc de freacățul celui mai puternic patriotism, de valențele și argumentele unui înalt umanism: bunăstarea și fericirea semenilor, ridicarea patriei pe culmile civilizației socialiste și comuniste, asigurarea păcii și liniștii popoarelor, într-o lume a respectării independenței și suveranității naționale, a egalității în drepturi a tuturor statelor. Activitatea tovarășei Elena Ceaușescu, în calitate de președinte al Comitetului Național Român „Oamenii de știință și Pacea”, constituie o expresie grațioasă, de prestigiu, a vocației pașnice a științei românești, a hotărîrii nestrămutate de a acționa astfel ca prețioasele cuceriri ale genului uman să nu slujească distrugerii și războiului, ci în exclusivitate păcii, dezvoltării, colaborării și înțelegerii între națiuni. Această angajare neobosită pentru înlăturarea celor mai nobile năzuințe ale poporului nostru, ale tuturor popoarelor, viața și munca tovarășei Elena Ceaușescu capătă permanent o intensă rezonanță și în impresionantul omagiu adus pe plan internațional contribuției sale originale și prețioase la afirmarea științei românești în ansamblul dezvoltării socialiste multilaterale a patriei, pentru îmbogățirea tezaurului științei mondiale, pentru deplina valorificare a cuceririlor acesteia în promovarea idealurilor păcii și înțelegerii între popoare. Mereu alături de circumitorul iubit al țării, președintele Nicolae Ceaușescu, în toate acțiunile sale consacrate făuririi unui viitor tot mai luminos al României și unei lumi mai drepte și mai bune, tovarășa Elena Ceaușescu, mesager nobil al științei românești, al aspirațiilor de pace și prietenie ale poporului român, este întîmpinată pretutindeni în lume ca eminent savant, ca strălucit om de știință, ca prestigioasă personalitate a vieții științifice mondiale.

Expresie a înaltei aprecieri față de prodigioasa activitate științifică desfășurată de tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, a interesului și prețurii deosebite de care se bucură peste hotare marcanta sa contribuție la progresul chimiei, al științei în general, în numeroase țări ale lumii au apărut traduceri ale operei sale științifice, lucrări de referință pentru dezvoltarea chimiei, autoarea fiind considerată un adevărat promotor al transpunerii nolor teorii și cercetări în practica industrială, al unei exemplare concepții despre îndatoririle științei în lumea contemporană. Totodată, înaltul prestigiu internațional, via recunoaștere a inițiativelor și rezultatelor personale care au îmbogățit tezaurul științific național și mondial, sint materializate în numeroase titluri științifice de deosebit prestigiu, în importante distincții, în calitatea de membru activ sau onorific al

Aprecieri elogioase ale unor personalități străine cu ocazia apariției unor lucrări științifice ale tovarășei academician doctor inginer ELENA CEAUȘESCU

„Academicianul Elena Ceaușescu are importante merite în dezvoltarea învățămîntului și științei din România. Multe soluții tehnice care au adus avantaje industriei românești, în special industriei chimice și petrochimice, sint rezultatul cercetărilor efectuate în laboratoarele Institutului de cercetări chimice pe care îl conduce. Dezvoltarea acestor sectoare a situat România pe unul din primele locuri pe plan mondial în privința producătorilor de cauciuc sintetic, produs care a adus țării importante avantaje economice, reflectate pozitiv în comerțul ei cu țările lumii. Pentru meritele sale științifice, academicianul doctor inginer Elena Ceaușescu a fost omagiat cu prestigioase titluri academice și științifice, în numeroase țări. Doresc să exprim savantului român întreaga admirație pentru nobila și multilaterală activitate pe care o desfășoară, împreună cu feliicitări și cele mai bune urări cu prilejul apropiatelor zile de naștere”.

Prof. CESARE CARDANI
președintele Societății italiene de chimie,
profesor la Institutul Politehnic din Milano

„Academicianul doctor inginer Elena Ceaușescu este un specialist de largă recunoaștere internațională, cărui i s-au decernat numeroase titluri de Doctor Honoris Causa, precum și calitatea de Membru Activ și Membru de Onoare al unor prestigioase instituții științifice. Distinsul savant este, totodată, membru al Comitetului Politic Executiv al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, prim viceprim-ministru al Guvernului Republicii Socialiste România și președinte al Consiliului Național al Științei și Învățămîntului.

Autor a patru monografii de specialitate, academicianul doctor inginer Elena Ceaușescu a realizat, totodată, peste 100 de articole științifice, publicate în revistele de profil și prezentate la numeroase congrese și simpozioane internaționale”.

Prof. ANTON BLAZEJ
membru al Academiei Cehoslovace de Științe
și al Academiei Slovace de Științe,
rector al Institutului Politehnic din Bratislava

„Doresc să subliniez valoarea științifică a noului volum datorat academicianului Elena Ceaușescu, operă ce ne îmbogățește mult cunoștințele privind compușii macromoleculari. Doamna Elena Ceaușescu este, după cum se știe, o personalitate ce se bucură de o largă recunoaștere și prețuire în lumea științifică internațională. Ceea ce ne produce, la fiecare reîntîlnire cu opera sa, o profundă impresie, atrăgînd admirația unanimă, este că o asemenea personalitate, cu responsabilități deosebite și multiple, dispune în permanență de hotărîrea și energia necesare pentru a desfășura, cu deosebit talent, o activitate atît de intensă în domeniul cercetării”.

Prof. G. VOUDOURIS
rectorul Institutului Politehnic din Atena

unora dintre cele mai reputeate institute și foruri științifice din lume.

Prețuirea, prestigiul de care omul de știință Elena Ceaușescu se bucură pe plan internațional izvorăsc, de asemenea, din recunoașterea rolului său activ în ampla mișcare pentru pace, din cultivarea cu consecvență a științei ca mijloc de comunicare între națiuni, de lichidare a subdezvoltării și înaintare a popoarelor pe calea progresului economic și social. „Vom porni întotdeauna de la faptul că activitatea de colaborare și cooperare internațională trebuie să servească exclusiv cauzei păcii și progresului fiecărui popor — și nu distrugerii vieții și civilizației — arăta tovarășa ELENA CEAUȘESCU în cuvîntarea la Congresul științei și învățămîntului. În condițiile actuale, cînd o mare parte din cuceririle științei și tehnicii moderne sint utilizate în scopuri de război, pentru producerea de arme de distrugere în masă, va trebui să facem totul pentru a întări continuu conlucrarea noastră cu oamenii de știință și învățămînt din întreaga lume în lupta pentru pace, pentru dezarmare, pentru înlăturarea primejdiei unui război nuclear, pentru ca știința și cultura să fie puse exclusiv în slujba păcii și înțelegerii între națiuni, a asigurării bunăstării și fericirii fiecărui popor”. Rostite cu deplina conștiință a responsabilității deciziei politice și, în același timp, a celei științifice, aceste cuvinte izvorăsc din statornică identificare cu aspirațiile întregii noastre națiuni, dornică să trăiască și să prospere în pace, într-o lume a înțelegerii și încrederii între popoare, căroră să le fie pe deplin asigurat dreptul lor fundamental — dreptul la viață. Ele reflectă răspunderea omului politic aflat la conducerea partidului și statului și, totodată, a omului de știință conștient de necesitatea punerii cercetărilor științifice exclusiv în slujba păcii, asumarea, cu demnitate și curaj, a acestor răspunderi, innobilate de valențele rațiunii creatoare. Știința își îndeplinește, în acest fel, menirea sa de forță a progresului pentru și prin om, mistuina sa de a contribui la ridicarea calității vieții, prin valorificarea superioară, constructivă, a inteligenței și creației umane. Chemînd la rațiune, la apărarea fermă și activă a sensului umanist al cuceririlor științifice, acest mesaj vibrant luminează întreaga operă și activitate, însăși imaginea în lume a celei mai reputeate reprezentante a științei românești, al cărui nume se află legat indisolubil de anii plenerii afirmării a revoluției tehnico-științifice din România.

Cu prilejul a numeroase vizite oficiale, pe linie de partid și de stat, întreprinse alături de președintele Nicolae Ceaușescu în diverse țări ale lumii, a celor efectuate în țara noastră de personalități de frunte ale științei mondiale, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu a purtat dialoguri deosebit de rodnice, care au reprezentat tot atîtea premise favorabile dezvoltării puternice și largirii continue a raporturilor dintre savanții români și străini, înscrise sub semnul luptei comune pentru apărarea păcii. În spiritul politicii generale, de largă colaborare și cooperare științifică internațională, participînd activ la schimbul mondial de valori științifice și tehnice, țara noastră a găzduit numeroase manifestări științifice internaționale, cu convingerea că aceasta este în interesul tuturor popoarelor, al cauzei progresului și înțelegerii între națiuni.

Toate aceste demersuri în direcția folosirii cuceririlor științei în scopuri pașnice, pentru bunăstarea omului se bucură de o largă audiență internațională, lumea științifică de peste hotare aducînd și cu prilejul momentului sărbătoresc ce se impune inimii și gândului poporului român printr-o deosebită solemnitate, un vibrant omagiu tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, militant de frunte al partidului și statului nostru, strălucit om de știință, savant de renume mondial, pentru activitatea neobosită, deosebit de bogată pe care o consacră, alături de tovarășul Nicolae Ceaușescu, conducătorul iubit al partidului și statului, înlăturării năzuințelor de progres și bunăstare ale întregii națiuni, împlinirii aspirațiilor oamenilor de pretutindeni de a trăi într-o lume mai dreaptă și mai bună, a păcii și colaborării între toate națiunile.

RODICA ȚEPEȘ